

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

кафедра цивільно-правових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Перший проректор НАВС
полковник поліції**

Станіслав ГУСАРЕВ

22.12.2023

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС**

Статус дисципліни — обов'язкова
Рівень вищої освіти — перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти — бакалавр
Галузь знань: 08 Право
Спеціальність: 081 Право
Освітня програма: Право
Форми здобуття вищої освіти — денна/заочна (за кошти фізичних або юридичних осіб)
Мова викладання — українська
Форма підсумкового контролю — залік/екзамен

Київ - 2023 рік

РОЗРОБНИКИ:

Валентина МИРОНЕНКО – завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент

Ірина БОРОВСЬКА – професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент

Анжела КАЛІНЮК – доцент кафедри, доктор філософії

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін
Протокол від 16.03.2023 року, № 16.

Завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін
полковник поліції

Валентина МИРОНЕНКО

Схвалено науково-методичною радою НАВС
Протокол від 22.03.2023 року, № 7.

Голова науково-методичної ради

Станіслав ГУСАРЕВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 2023/2024 н.р. без змін; зі змінами (Додаток 7).
(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри
від 21.12 2023 № 2

протокол науково-методичної ради
від 22.12 2023 № 15

Завідувач кафедри

Валентина МИРОНЕНКО

Голова НМР

Станіслав ГУСАРЕВ

Робоча програма переглянута на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри
від ___ 202_ № ___

протокол науково-методичної ради
від ___ 202_ № ___

Завідувач кафедри

Валентина МИРОНЕНКО

Голова НМР

Станіслав ГУСАРЕВ

Робоча програма переглянута на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри
від ___ 202_ № ___

протокол науково-методичної ради
від ___ 202_ № ___

Завідувач кафедри

Валентина МИРОНЕНКО

Голова НМР

Станіслав ГУСАРЕВ

Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні принципи, доктринальні засади, правові джерела, окремі поняття, терміни, визначення, дефініції, юридичні категорії та інститути загальної та особливої частин цивільного процесуального права; правові норми та наукові погляди щодо розгляду і вирішення справ у порядку цивільного судочинства, а саме: поняття та види цивільного судочинства, процесуальний статус осіб, які здійснюють правосуддя та учасників судового процесу, поняття та класифікація доказів, судові рішення, особливості здійснення позовного, наказного та окремого провадження, питання перегляду судових рішень, окремі аспекти, пов'язані з виконанням судових рішень та контролю за їх виконанням, особливості провадження у справах за участю іноземних осіб.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Цивільний процес» є досягнення всебічного глибокого розуміння здобувачами вищої освіти природи і суті цивільних процесуальних правовідносин, підготовка до практичної діяльності висококваліфікованих спеціалістів із всебічним знанням цивільного процесуального права; усвідомлення значення норм права, що регулюють різноманітні форми захисту прав, свобод, законних інтересів фізичних та юридичних осіб, засвоєння теоретичних положень науки цивільного процесу, ознайомлення з порядком розгляду і вирішення цивільних справ, формування у здобувачів вищої освіти відповідних професійних компетенцій щодо правильного застосування отриманих знань та правових норм при вирішенні конкретних завдань.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Цивільний процес» є формування у здобувачів вищої освіти системи науково-теоретичних та практичних знань з цивільного процесуального права, визначення та розкриття змісту процесуальних понять, категорій та інститутів цивільного процесуального права, засвоєння сутті цивільних процесуальних правових категорій, змісту цивільних процесуальних правових інститутів, об'єктивних закономірностей їх розвитку, навчання розумінню конкретного змісту норм цивільного та цивільного процесуального законодавства, оволодіння навичок самостійної практичної роботи з відповідними нормативно-правовими актами, тлумачення їх та правильного застосування при вирішенні конкретних справ.

Пререквізити:

юридична деонтологія; теорія правозастосування; актуальні проблеми теорії держави та права; історія держави і права; історія вчень про державу і право; основи римського цивільного права; філософія права; право інтелектуальної власності; житлове право; земельне право; соціологія права; політологія;

Постреквізити:

екологічне право; трудове право; міжнародний захист прав людини; нотаріат України; складання цивільно-правових документів; сімейне право; міжнародне приватне право; право соціального забезпечення; застосування Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод в Україні; кримінальний процес.

Компетентності відповідно до першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ступеня бакалавр зі спеціальності 081 «Право»

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.
Загальні компетентності	ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи. СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини. СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти. СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції. СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ступеня бакалавр зі спеціальності 081 «Право» повинні продемонструвати такі результати навчання:

РН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

PH 8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

PH 10. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології.

PH 21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- стан основних проблем науки цивільного процесу;
- функції судової влади в системі державної влади та форми її здійснення;
- суть і значення цивільної процесуальної форми;
- поняття й значення цивільних процесуальних правовідносин, їх місце в механізмі правового регулювання;
- правовий статус суду та учасників судового процесу, їх процесуальні права та обов'язки;
- зміст правових інститутів, сутність цивільних процесуальних правових категорій;
- систему процесуальних актів та вимоги, яким вони повинні відповідати; порядок реалізації судових постанов і рішень;
- діючі норми цивільного та цивільного процесуального права.

вміти:

- самостійно аналізувати акти цивільного процесуального законодавства;
- правильно тлумачити та застосовувати норми цивільного процесу в процесі роботи за юридичною спеціальністю;
- використовувати дані науки цивільного процесу для вирішення професійних завдань;
- складати цивільні процесуальні документи та ділову документацію;
- аргументувати власну точку зору та прийняте за конкретним завданням рішення.

2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання (ксф)	заочна форма навчання (ксф)
	Рік підготовки	
	III	IV
Кількість кредитів ECTS – 10	Семестр	
	5, 6	7, 8
	Лекції	
	16 год.	12 год.
	Семінарські	
	80 год.	20 год.
Загальна кількість годин – 300	Практичні	
	54 год.	8 год.
	Самостійна робота	
	150 год.	260 год.
	Вид контролю	
	залік/екзамен	залік/екзамен

3. Тематичний план (за кошти фізичних осіб)

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	всього	у тому числі				всього	у тому числі			
		л	сем.	п	с. р.		л	сем.	п	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ I. Загальна частина										
Тема 1. Загальні положення цивільного процесуального права України	12	2	2		8	8	2	2		4
Тема 2. Принципи цивільного процесуального права	14		4	2	8	4				4
Тема 3. Цивільні процесуальні правовідносини	12		2	2	8	4				4
Тема 4. Правовий статус учасників судового процесу	22	2	8	4	8	14	2	2	2	8
Тема 5. Цивільна юрисдикція	18		6	4	8	6				6
Тема 6. Докази та доказування	20	2	6	4	8	14	2	2	2	8
Тема 7. Процесуальні строки	12		2	2	8	4				4
Тема 8. Судові виклики і повідомлення	12		2	2	8	4				4
Тема 9. Судові витрати	12		2	2	8	8		2		6
Тема 10. Заходи процесуального примусу	16		4	4	8	4				4
Разом за розділом 1	150	6	38	26	80	70	6	8	4	52
Екзамен (або Залік)	Залік					Залік				
Розділ 2. Особлива частина										
Тема 11. Наказне провадження	8		2	2	4	12		2		10
Тема 12. Позовне провадження	38	2	10	6	20	24	2	2	2	18
Тема 13. Окреме провадження	22	2	6	4	10	12		2		10
Тема 14. Судові рішення	13	2	4	2	5	16	2	2	2	10
Тема 15. Перегляд судових рішень	18	2	6	4	6	14	2	2		10
Тема 16. Виконання судових рішень у цивільних справах. Судовий контроль за виконанням судових рішень	13	2	4	2	5	12		2		10
Тема 17. Провадження у справах про оскарження рішень третейських судів, оспорування рішень міжнародних комерційних арбітражів	9		2	2	5	10				10

Тема 18. Визнання та виконання рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів в Україні, надання дозволу на примусове виконання рішень	9		2	2	5	10				10
Тема 19. Відновлення втраченого судового провадження	9		2	2	5	10				10
Тема 20. Провадження у справах за участю іноземних осіб	11		4	2	5	10				10
Разом за розділом 2	150	10	42	28	70	230	6	12	4	208
Екзамен (або Залік)	Екзамен					Екзамен				
Усього годин	300	16	80	54	150	300	12	20	8	260

4. Плани семінарських та практичних занять

*Форма здобуття вищої освіти – денна/заочна
Фінансування: за кошти фізичних або юридичних осіб*

4.1. Плани семінарських занять

Тема 1. Загальні положення цивільного процесуального права України

(навч. час – 2 год.)

Питання до семінарського заняття:

1. Поняття цивільного процесу.
2. Поняття, предмет, метод цивільного процесуального права.
3. Джерела цивільного процесуального права України.
4. Поняття цивільного судочинства та його види.
5. Стадії цивільного процесу.
6. Поняття цивільно-процесуальної форми та її значення.
7. Поняття та значення принципів цивільного процесуального права України.

Тема 2. Принципи цивільного процесуального права

(навч. час – 4 год.)

Питання до семінарського заняття:

1. Поняття й ознаки принципів цивільного судочинства.
2. Система принципів цивільного судочинства.
3. Зміст принципів (засад) закріплених у цивільному процесуальному законодавстві.
4. Принципи інститутів цивільного процесуального права (інституційні принципи).
5. Правові аксіоми в цивільному судочинстві. .

Тема 3. Цивільні процесуальні відносини

(навч. час – 2 год.)

Питання до семінарського заняття:

1. Поняття та ознаки цивільних процесуальних правовідносин.
2. Виникнення, зміна і припинення цивільних процесуальних правовідносин.
3. Поняття та класифікація суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин.
4. Зміст і об'єкт цивільних процесуальних правовідносин.

Тема 4. Правовий статус учасників судового процесу

(навч. час – 8 год.)

Питання до семінарського заняття:

1. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин, їх класифікація, права та обов'язки.
2. Учасники судового процесу.
3. Цивільна процесуальна правоздатність та цивільна процесуальна дієздатність.
4. Склад суду. Визначення складу суду.
5. Підстави для відводу (самовідводу) судді. Наслідки відводу суду (судді).
6. Склад учасників справи. Права та обов'язки учасників справи.
7. Поняття сторін в цивільному процесі. Характеристика процесуальних прав та обов'язків сторін.
8. Поняття та види третіх осіб у судовому процесі.
9. Представники. Участь у справі представника.
10. Інші учасники судового процесу.

Тема 5. Цивільна юрисдикція

(навч. час – 6 год.)

Питання до семінарського заняття:

1. Питання до семінарського заняття:
2. Предметна та суб'єктна юрисдикція.
3. Інстанційна юрисдикція.
4. Територіальна юрисдикція (підсудність).
5. Передача справи з одного суду до іншого.
6. Недопустимість спорів про підсудність.

Тема 6. Докази та доказування

(навч. час – 6 год.)

Питання до семінарського заняття:

1. Поняття доказування в цивільному судочинстві.
2. Поняття доказів у цивільному судочинстві.
3. Предмет доказування.
4. Обов'язок доказування і подання доказів до суду.
5. Підстави звільнення від доказування.
6. Належність, допустимість, достовірність і достатність доказів.

Тема 7. Процесуальні строки

(навч. час – 2 год.)

Питання до семінарського заняття:

1. Поняття і значення процесуальних строків.

2. Види процесуальних строків у цивільному процесі.
3. Перебіг і правила обчислення процесуальних строків.
4. Зупинення, поновлення та продовження процесуальних строків .

Тема 9. Судові витрати

(навч. час – 2 год.)

Питання до семінарського заняття:

1. Поняття та види судових витрат.
2. Судовий збір та особливості його сплати.
3. Витрати, пов'язані з розглядом судової справи.
4. Розподіл судових витрат між сторонами.

Тема 10. Заходи процесуального примусу

(навч. час – 4 год.)

Питання до семінарського заняття:

1. Поняття процесуального примусу.
2. Підстави застосування заходів процесуального примусу.
3. Види заходів процесуального примусу.

Тема 11. Наказне провадження

(навч. час – 2 год.)

Питання до семінарського заняття:

1. Поняття наказного провадження.
2. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ.
3. Форма і зміст заяви про видачу судового наказу.
4. Порядок розгляду заяв про видачу судового наказу.
5. Розгляд заяви про скасування судового наказу.
6. Набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачеві.

Тема 12. Позовне провадження

(навч. час – 10 год.)

Питання до семінарського заняття:

1. Поняття і суть позовного провадження.
2. Поняття позову. Види позовів.
3. Підстави і види забезпечення позову.
4. Заяви по суті справи, їх види.
5. Позовна заява, її зміст і форма. Документи, що додаються до позовної заяви.
6. Пред'явлення позову.

7. Залишення позовної заяви без руху, повернення заяви, відмова у відкритті провадження у справі.
8. Відкриття провадження у справі.
9. Підготовче провадження.
10. Завдання і строки розгляду справи по суті.
11. Участь у судовому засіданні в режимі відео конференції.
12. Відкриття розгляду справи по суті.
13. З'ясування обставин справи та дослідження доказів.
14. Судові дебати та ухвалення рішення. Фіксування судового процесу.

Тема 13. Окреме провадження

(навч. час – 6 год.)

Питання до семінарського заняття:

1. Поняття окремого провадження.
2. Види справ, що розглядаються в порядку окремого провадження.
3. Порядок розгляду справ окремого провадження.
4. Особливості розгляду справ в порядку окремого провадження.

Тема 14. Судові рішення

(навч. час – 4 год.)

Питання до семінарського заняття:

1. Поняття і види судових рішень.
2. Порядок ухвалення судових рішень та постановлення ухвал, їх форма.
3. Законність і обґрунтованість судового рішення.
4. Зміст рішення суду. Проголошення судового рішення.
5. виправлення опісок та арифметичних помилок у судовому рішенні.
6. Додаткове рішення суду. Роз'яснення судового рішення.
7. Набрання рішенням суду законної сили.
8. Справи, що розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження.
9. Заочний розгляд справи, умови та порядок його проведення.

Тема 15. Перегляд судових рішень

(навч. час – 6 год.)

Питання до семінарського заняття:

1. Поняття та сутність апеляційного провадження.
2. Право апеляційного оскарження.
3. Строк на апеляційне оскарження.
4. Форма і зміст апеляційної скарги, порядок її подання.
5. Відкриття апеляційного провадження.
6. Апеляційний розгляд.

7. Повноваження суду апеляційної інстанції.
8. Постанова суду апеляційної інстанції.
9. Поняття та сутність касаційного провадження.
10. Право касаційного оскарження.
11. Строк на касаційне оскарження.
12. Форма і зміст касаційної скарги, порядок її подання.
13. Касаційний розгляд.
14. Повноваження суду касаційної інстанції.
15. Постанова суду касаційної інстанції.
16. Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.

Тема 16. Виконання судових рішень у цивільних справах. Судовий контроль за виконанням судових рішень

(навч. час – 4 год.)

Питання до семінарського заняття:

1. Поняття і значення виконавчого провадження.
2. Негайне виконання судових рішень.
3. Звернення судових рішень до виконання.
4. Відстрочення і розстрочення виконання, зміна чи встановлення способу і порядку виконання.
5. Зупинення виконання судового рішення.
6. Поворот виконання судового рішення.
7. Судовий контроль за виконанням судових рішень.
8. Визнання та виконання рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів в Україні, надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів.

Тема 17. Провадження у справах про оскарження рішень третейських судів, оспорювання рішень міжнародних комерційних арбітражів

(навч. час – 2 год.)

Питання до семінарського заняття:

1. Порядок оскарження рішень третейських судів.
2. Оспорювання рішень міжнародних комерційних арбітражів.
3. Судовий розгляд справи про оскарження рішень третейських судів.
4. Судовий розгляд справи про оспорювання рішень міжнародних комерційних арбітражів.

Тема 18. Визнання та виконання рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів в Україні, надання дозволу на примусове виконання рішень

(навч. час – 2 год.)

Питання до семінарського заняття:

1. Правові підстави визнання і виконання рішень іноземних судів в Україні.
2. Визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню.
3. Умови та порядок визнання рішень іноземних судів, які не підлягають примусовому виконанню.

Тема 19. Відновлення втраченого судового провадження

(навч. час – 2 год.)

Питання до семінарського заняття:

1. Поняття втраченого судового провадження.
2. Порядок відкриття провадження у справі про його відновлення.
3. Розгляд справи про відновлення втраченого провадження.

Тема 20. Провадження у справах за участю іноземних осіб

(навч. час – 4 год.)

Питання до семінарського заняття:

1. Правові засади участі іноземних осіб у цивільному процесі.
2. Цивільна процесуальна правоздатність і дієздатність іноземних осіб у цивільному процесі.
3. Представництво іноземних осіб у цивільному процесі.
4. Особи, на яких покладаються функції захисту іноземних осіб, які беруть участь у цивільному процесі.
5. Забезпечення наднаціональних гарантій захисту цивільних прав іноземних осіб.
6. Виконання судових доручень іноземних судів і звернення судів України з дорученнями до іноземних судів.

4.2. Завдання для розгляду на практичних заняттях¹

Загальні методичні поради:

Здобувачам вищої освіти в робочих зошитах пропонується розглянути та вирішити практичні ситуації та виконати завдання. Оформлення повинно містити розгорнуту обґрунтовану відповідь з обов'язковим посиланням на нормативно-правові джерела.

Перевіряється викладачем під час проведення практичних занять.

Тема 2. Принципи цивільного процесуального права

(навч. час – 2 год.)

Практична ситуація 1.

Фабула задачі

Громадянин Грузії Туманідзе мав посвідку на проживання в Україні і тривалий час перебував у шлюбі з гр. Василенко. У шлюбі вони мали двох неповнолітніх дітей: дочку Алісу – 7 років та сина Амвросія – 3 років. У зв'язку з тим, що шлюб вони розірвали, Туманідзе відмовився надавати кошти на утримання дітей. Гр. Василенко звернулася до суду з позовом про стягнення з гр.Туманідзе аліментів на дітей.

В суді гр. Туманідзе заявив, що не володіє українською мовою, якою здійснювалося судочинство у справі. Суд звернувся до посольства Грузії в Україні з пропозицією надати перекладача гр. Туманідзе, але останнє відмовило суду, пославшись на те, що немає штатних перекладачів.

Оскільки гр. Василенко володіла грузинською мовою, то запропонувала здійснювати переклад для гр. Туманідзе, чого не заперечував відповідач.

Суд розглянув справу і задовольнив позов.

Гр. Туманідзе не погоджуючись з рішенням суду подав апеляційну скаргу і просив скасувати рішення суду, мотивуючи тим, що не розумів сутність процесуальних дій, які відбувалися в процесі, оскільки гр. Василенко неправильно перекладала їх зміст. Гр. Туманідзе вважає, що тим самим було порушено його право на використання ним у судовому процесі рідної мови.

Проаналізуйте правомірність підстави апеляційної скарги. Чи порушено в цій ситуації засаду (принцип) мови судочинства. В чому полягає сутність засади (принципу) мови цивільного судочинства?

Практична ситуація 2.

Фабула задачі

У судовому засіданні у справі за позовам гр. Петренка до гр. Василенка про визнання права на спадщину, позивач заявив клопотання про здійснення відеозапису судового засідання співробітниками телеканалу «Інтер».

Суд запитав у відповідача, чи погоджується він на проведення відеозапису, і оскільки відповідач не дав своєї згоди на відеозапис, суд відмовив

¹ Практичні ситуації та завдання здобувачі вищої освіти отримують у науково-педагогічного працівника кафедри завчасно під час проведення індивідуальних, групових консультацій або чергування його на кафедрі.

позивачу в задоволенні зазначеного клопотання.

Чи порушив суд права позивача, якщо так, то які саме? Яким чином у залі судового засідання проводиться відеозапис судового засідання?

Розкрийте сутність засади (принципу) гласності судового процесу.

Практична ситуація 3.

Фабула задачі

Згідно з ч. 1 ст. 352 ЦПК України особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права та обов'язки, мають право оскаржити в апеляційному порядку рішення суду першої інстанції повністю або частково.

Які принципи цивільного процесуального права відображає ця правова норма? Як співвідносяться принципи правової визначеності судового рішення та права на апеляційне та касаційне оскарження судових рішень?

Практичне завдання 4.

Проаналізуйте засади (принципи) цивільного процесуального права, закріплені в різних законодавчих актах, складіть таблицю принципів цивільного процесуального права, які містяться в Конституції України, ЦПК України, у законах України «Про судоустрій і статус суддів» та «Про міжнародне приватне право» за запропонованою схемою.

	Конституція України	ЦПК України 2004 року (із змінами і доповненнями)	Закон України «Про судоустрій і статус суддів»	Закон України «Про міжнародне приватне право»
Засади (принципи) цивільного судочинства				

Завдання. Чи є засади (принципи) цивільного судочинства, які дублюються у всіх зазначених актах законодавства? Чи однаково визначено зміст таких засад (принципів) у різних актах законодавства?

Завдання 5.

Підготуйте словник з основних термінів:

Принципи цивільного процесуального права; система принципів; принципи цивільного процесуального права, поняття та система принципів цивільного судочинства, закріплені Конституцією України; загальноправові принципи; міжгалузеві принципи; галузеві принципи.

Тема 3. Цивільні процесуальні правовідносини

(навч. час – 2 год.)

Завдання для підгрупи 1:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

При розгляді цивільної справи Київським районним судом м. Харкова до початку з'ясування обставин справи та перевірки їх доказами представник відповідача заявив відвід головному в судовому засіданні відповідно до ЦПК України. Заяву про відвід обгрунтовано тим, що відповідач видав головному судді довіреність на право користування власним автомобілем, що викликає сумніви в об'єктивності та неупередженості судді. Копію довіреності надано суду.

Завдання: Чи підлягає задоволенню заява про відвід судді? Чи вичерпний перелік підстав для відводу міститься у ЦПК України?

Завдання для підгрупи 2:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

При розгляді справи Апеляційним судом Закарпатської обл. головуєчий колегії суддя Фазикош Г.В. подала заяву про самовідвід у справі за позовом Ужгородського міжрайонного прокурора в інтересах держави в особі Ужгородської районної виконавчої дирекції Закарпатського обласного відділення Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності до ТОВ «Альянс компанії» про відшкодування в порядку регресу завданої шкоди. Заява про самовідвід мотивована тим, що заступником директора виконавчої дирекції Закарпатського обласного відділення Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності є її мати.

Завдання: Хто має вирішувати питання про задоволення чи відмову в задоволенні заяви про самовідвід вказаної судді? Чи підлягає задоволенню заява про самовідвід судді Фазикош Г.В.? Які існують підстави для відводу суддів?

Завдання для підгрупи 3:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

15 лютого 2012 р. місцевий Ізюмський міськрайонний суд Харківської обл. розглянув у відкритому судовому засіданні позовну заяву Кузьменко П.П. до Семенова В.В. про визнання порядку користування житловим будинком та земельною ділянкою. Перед початком слухання справи по суті відповідач заявив письмове клопотання про відвід головному по справі, вважаючи, що суддя Хайкін В.М. прямо чи побічно заінтересований в результаті розгляду справи. Суд, вислухавши думку осіб, що беруть участь у справі, та дослідивши матеріали справи, дійшов висновку, що заява не підлягає задоволенню з наступних підстав. Згідно з ЦПК України суддя не може брати участі в розгляді справи і підлягає відводу, якщо:

- під час попереднього вирішення цієї справи він брав участь у процесі як свідок / експерт / спеціаліст / перекладач / представник / секретар судового засідання;
- він прямо чи побічно заінтересований у результаті розгляду справи;
- він є членом сім'ї або близьким родичам (чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, брат, сестра, дід, баба, внук, онучка, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, член сім'ї або близький родич цих осіб) сторони або інших осіб, які беруть участь у справі;
- якщо є інші обставини, які викликають сумнів в об'єктивності та неупередженості судді.

Вказаний перелік підстав є вичерпним.

Відповідачем не надано суду обґрунтованих підстав, передбачених ЦПК України, згідно з якими суддя Хайкін В.М. не може брати участі в розгляді даної справи. Керуючись ЦПК України, суд ухвалив у задоволенні клопотання відповідача про відвід судді Хайкіна В.М. – відмовити.

Завдання: Чи правильного висновку дійшов суд першої інстанції?¹

Завдання для підгрупи 4:

Складіть таблицю за наданим зразком:

	Суд першої інстанції	Суд апеляційної інстанції	Суд касаційної інстанції
Склад суду			

Завдання для підгрупи 5:

Проаналізуйте рішення Європейського суду з прав людини у справі «Михайлова проти України» від 06 березня 2018 року (заява № 10644/08) (URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_d28#Text). Надайте правову оцінку діям національного суду щодо визнання підстав для відводу судді, заявлених відповідачем у справі як неповагу до суду та притягнення її до адміністративної відповідальності у вигляді арешту.

Завдання для підгрупи 6:

Проаналізуйте рішення Європейського суду з прав людини у справі Koulias проти Кіпру (заява № 48781/12) (URL : <https://www.echr.com.ua/translation/sprava-kulias-proti-kipru/>). Наведіть висновки ЄСПЛ щодо дотримання принципу безсторонності (неупередженості) суду при вирішенні питання відводу (самовідводу) судді.

¹ Цивільний процес. Практикум : навч. посіб. / Л.О. Андрієвська, О.В. Нестерцова-Собакар, А.С. Новосад та ін/ Дніпро. Видавець Біла К.О., 2019. 284 с.

Тема 4. Правовий статус учасників судового процесу

(навч. час – 4 год.)

Завдання для підгрупи 1:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Громадянин Васьковський, перебуваючи за кермом вантажної автомашини «ЗІЛ», що належала ТОВ «Дубрава», не справився з керуванням і зіткнувся з автомобілем «БМВ», що належав на праві спільної часткової власності братам Ігнатенкам – Сергію 22 років і Олексію 12 років. За кермом автомобіля «БМВ» перебував громадянин Булько, що керував машиною за дорученням.

Ігнатенко Сергій вирішив звернутися до суду з позовом про відшкодування шкоди, заподіяної майну.

Завдання: Визначте склад осіб, які беруть участь у справі.

Завдання для підгрупи 2:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Неповнолітня Дубравіна уклала шлюб з неповнолітнім Голюченком, і від цього шлюбу в них народилася дитина. У віці 17 років шлюб між ними було розірвано. Не досягши повноліття, Дубравіна вирішила звернутися до суду з позовом про відшкодування шкоди, завданої майну, що належить на праві власності її малолітній дитині.

Завдання: Чи може Дубравіна звернутися до суду в інтересах свого малолітнього сина?

Завдання для підгрупи 3:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Громадянка Леоненко звернулася до місцевого суду з позовом до громадянки Фесенко про відшкодування шкоди, завданої залиттям квартири. Під час розгляду справи суд встановив, що Фесенко є неналежним відповідачем по справі, оскільки її квартира знаходиться на одному поверсі з квартирою Леоненко, а вода потрапила до квартири позивачки через стелю.

Суддя запропонував позивачці в якості відповідача залучити до справи власника квартири, що знаходиться поверхом вище квартири позивачки, Соснову. На це позивачка заявила, що знаходиться з Сосною у приятних стосунках і не бажає з нею судитися.

Завдання: Як повинен діяти суддя в такій ситуації?

Завдання для підгрупи 4:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Громадянин Ломов, працівник ВО «Хімпром», отримав заробітну плату за письмовим дорученням громадянина Руденко, який на час виплати заробітної плати знаходився у відпустці.

Повернувшись з відпустки, Руденко довідався, що Ломов, перебуваючи в нетверезому стані, покінчив життя самогубством. Заповіту Ломов не залишив. Із членів сім'ї та близьких родичів у Ломова були лише дружина і два сини—25 і 17 років.

Завдання: До кого Руденко може пред'явити позов про повернення належних йому коштів?

Завдання для підгрупи 5:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Вироком суду громадянку Гриненко було засуджено до позбавлення волі з конфіскацією майна. Цим вироком також вирішено цивільний позов АТП – 21205, на користь якого з Гриненко було стягнуто 7 тис. грн. Чоловік засудженої Гриненко звернувся до суду з позовом про виключення з опису (арешту) телевізора та піаніно. В позовній заяві він зазначив, що ці речі належать йому на праві особистої власності, так як були придбані ще до шлюбу.

Суд відмовив у прийнятті позовної заяви через те, що у вироку суду було зазначено про конфіскацію усього майна.

Завдання: Чи правильно вчинив суддя? Визначте склад осіб по цій справі.

Завдання для підгрупи 6:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

14-річний учень професійно-технічного училища Дубровський, підійшовши до хлібного магазину, побачив біля нього автомобіль, з якого водій заносив до магазину лотки з хлібом. Скориставшись тим, що біля автомобіля нікого не було, а в замку запалення знаходились ключі, Дубровський сів у автомобіль, запустив двигун і поїхав по вулиці. Назустріч йому їхала автомашина “Фіат”. Не упоравшись з керуванням, Дубровський ударив в ліве крило автомобіль “Фіат” і втік з місця дорожньої пригоди. Через годину він був затриманий співробітниками поліції. Власник автомобіля “Фіат” звернувся з позовом до суду, у якому прохав зобов'язати Дубровського відшкодувати йому затрати на ремонт автомобіля.

Завдання: Визначте склад осіб, які повинні брати участь у цій справі. Як повинен діяти суд?

Завдання для підгрупи 7:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Громадянин Греков був викликаний до місцевого суду для допиту як свідок у справі за позовом Іванова до Петрова про відшкодування шкоди, завданої приниженням честі та гідності. Греков з'явився у визначений час до суду, але дізнавшись про предмет позову відмовився давати свідчення і подав заяву про надання йому можливості ознайомитися з матеріалами справи.

Завдання: Чи підлягає клопотання Грекова задоволенню?

Тема 5. Цивільна юрисдикція¹

(навч. час – 4 год.)

Завдання для підгрупи 1:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Обставини справи: позивач звернувся до Індустріального районного суду м. Дніпро з позовом до відповідача про визнання права власності на нерухоме майно в порядку спадкування.

Згідно даних, зазначених у позовній заяві, спірне майно знаходиться по вул. Металургійна, 17 в м. Дніпро, що не відноситься до територіальної юрисдикції Індустріального районного суду м. Дніпро, а є територіальною юрисдикцією Ленінського районного суду м. Дніпро.

Позивач обгрунтовує свою позицію тим, що відповідно до ст. 27 ЦПК України дана справа повинна розглядатись за місцем проживання або місцезнаходженням відповідача.

Завдання. Визначте зміст поняття «територіальна юрисдикція». У яких випадках підсудність справ визначається за місцем проживання або місцезнаходженням відповідача? Чи передбачено чинним ЦПК України передача справи з одного суду до іншого? Як має вирішити питання юрисдикції суд? Обгрунтуйте свою позицію.

Завдання для підгрупи 2:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Іванова К. І. звернулася до суду в порядку окремого провадження, заінтересована особа: Приватний нотаріус Сорока В. В., про встановлення факту родинних відносин, а саме, просить встановити факт, що вона є племінницею Петрової Г. О., що народилась 25 січня 1933 року та померла 31 жовтня 2017 року в м. Вінниця. Заслухавши думку учасників процесу, суд приходиться до висновку, що в поданих заявником матеріалах заяви вбачається

¹ Практичні завдання до теми сформовані відповідно до «Практикум з цивільного процесу України : Навчальний посібник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / За заг. ред. Н. В. Василюк, Ю. Д.Притики — Київ : ВД «Дакор», 2018. — 332 с.»

спір про право, який має вирішуватись в порядку позовного провадження. Зі змісту заяви вбачається, що заявник звернулася за отриманням свідоцтва про право на спадщину за законом після смерті тітки Петрової Г. О., померлої 31 жовтня 2017 року., але у видачі свідоцтва їй було відмовлено, оскільки відсутні документи, що підтверджують факт її родинних відносин з померлою. Отже, даний спір виник з приводу спадщини. Суд дійшов висновку, що в даній справі існує спір про право, яке вирішується в порядку позовного провадження,

Завдання. Визначте зміст понять «окреме провадження» та «позовне провадження». Чи погоджуєтесь Ви з висновком суду? Обґрунтуйте свою думку посилаючись на норми чинного Цивільного процесуального кодексу України.

Завдання для підгрупи 3:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Позивач ПАТ «Дельта Банк» звернувся до ТОВ «Тофіс» про звернення стягнення на предмет іпотеки шляхом продажу предмета іпотеки на прилюдних торгах. Позовну заяву було подано до Дарницького районного суду м. Києва.

Відповідно до статті 19 ЦПК України, суди розглядають у порядку цивільного судочинства справи, що виникають з цивільних, земельних, трудових, сімейних, житлових та інших правовідносин, крім справ, розгляд яких здійснюється в порядку іншого судочинства.

Суд постановив ухвалу про відкриття провадження по справі за позовом «Дельта Банк» до ТОВ «Тофіс» про звернення стягнення на предмет іпотеки шляхом продажу предмета іпотеки на прилюдних торгах.

Завдання. Визначте за правилами якого судочинства має розглядатися цей спір? Який саме суд розглядатиме цю справу? Які процесуальні наслідки наступають за подачу позовної заяви з порушенням юрисдикції?

Завдання для підгрупи 4:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Генеральний директор Комунального підприємства Міжнародний аеропорт «Київ» (Жуляни) звернувся до суду з позовом до фізичної особи-підприємця Талайчука І.С. про стягнення заборгованості.

Вирішуючи питання про відкриття провадження у справі суддею постановлено ухвалу про відмову у відкритті провадження у справі за позовом Комунального підприємства Міжнародний аеропорт «Київ» (Жуляни) до фізичної особи-підприємця Талайчука І.С. про стягнення заборгованості.

Завдання. Визначте зміст поняття «юрисдикція». Чому суд постановив ухвалу про відмову у відкритті провадження у справі? Які процесуальні наслідки такої ухвали для позивача? Ознайомтесь з постановою Пленуму Вищого господарського суду України № 10 від 24 жовтня 2011 року «Про деякі питання підвідомчості і підсудності справ господарським судам».

Завдання для підгрупи 5:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Заявник звернувся із заявою до Дніпровського районного суду м. Києва про видачу виконавчого документа на примусове виконання рішення третейського суду. В судовому засіданні представник заявника заявив клопотання про передачу справи до Апеляційного суду м. Києва для розгляду заяви про видачу виконавчого документа на примусове виконання рішення третейського суду за інстанційною юрисдикцією.

Завдання. Визначте зміст поняття «інстанційна юрисдикція». До якого висновку має прийти суд, заслухавши думку представника заявника? Своєю відповідь обґрунтуйте.

Тема 6. Докази та доказування

(навч. час – 4 год.)

Завдання для підгрупи 1:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Невмержицька звернулася до суду з позовом до Кирика про встановлення батьківства дитини, яка народилася від їхнього співжиття. До позовної заяви вона додала фотокартки дитини і відповідача, щоб довести схожість дитини із зображенням Кирика в юності. Для підтвердження позову просила допитати як свідків Лужицьку та Ковбика. Крім цього, Невмержицька просила оглянути дитину в судовому засіданні і встановити схожість її з відповідачем, а також прослухати магнітофонний запис її розмови з відповідачем, під час якої він не заперечував свого батьківства.

Завдання: *Що є предметом доказування у даному спорі? Як визначається предмет доказування? Чи можна вважати, що фотокартки і магнітофонний запис є засобами доказування в даній справі?*

Завдання для підгрупи 2:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Кузів звернулася до суду з позовом до своєї племінниці Бабакіної про стягнення з неї 2 тис. грн. боргу, пояснивши, що вона позичила гроші відповідачці для придбання пальто, але розписки не взяла, оскільки покладалася на родинні стосунки. Тільки після її скарги до поліції племінниця в своєму письмовому поясненні визнала борг, з якого повернула лише 600 грн.

У судовому засіданні відповідачка позов не визнала і пояснила суду, що грошей в борг не брала. Рішенням Шепетівського районного суду в задоволенні позову Кузів відмовлено, оскільки, на думку суду, між сторонами не було укладено договору позики, тому що відсутні письмові докази.

Завдання: *Чи правильне рішення суду?*

Завдання для підгрупи 3:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Потапова пред'явила до будівельного підприємства позов про стягнення заподіяної їй шкоди у зв'язку із загибеллю її чоловіка. У судовому засіданні вона пояснила, що смерть її чоловіка настала через те, що відповідачем не було забезпечено техніки безпеки. Представник відповідача позов не визнав, пояснивши, що Потапов сам винний у загибелі, бо припустив грубу необережність при виконанні робіт — стояв у небезпечній зоні при завантаженні бетонних блоків.

Завдання: Як розподіляються обов'язки доказування в даній справі? Що таке правові презумпції? Які докази для розгляду спору по суті необхідно пред'явити?

Завдання для підгрупи 4

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Кальченко звернулася до місцевого суду з позовом до Резника про визнання його особою, яка втратила право на жилу площу. Відповідач позов не визнав. Після допиту свідків Іванова і Біркіна він заявив, що суд не повинен приймати їх свідчення до уваги, оскільки свідки зацікавлені в результатах справи: Іванов є братом Кальченко, Біркін, який мешкає в одному будинку з Кальченко є її колишнім однокласником.

Завдання: Як має діяти суддя?

Завдання для підгрупи 5:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Вовк. в підтвердження договору позики на суму 6000 гривень подав у судове засідання пояснення Петрова. Суддя відмовив у залученні до справи цього матеріалу на тій підставі, що позивач пропустив термін на подання доказів.

Завдання: Чи правильна ухвала суду?

Завдання для підгрупи 6:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Орлов був засуджений до позбавлення волі з конфіскацією майна. До переліку майна належав автомобіль. Племінник Орлова Куций заявив позов про виключення майна з опису. Він стверджував, що автомобіль належить йому, а Орлов користувався ним за довіреністю. Суд відмовив Куцому. в позові, мотивуючи своє рішення тим, що задоволення позову було б переглядом вироку суду, який набув законної сили.

Завдання: Чи правильні дії суду? Які факти визнаються професійно встановленими?

Тема 8. Судові виклики і повідомлення

(навч. час – 2 год.)

Практична ситуація 1.

Фабула задачі:

Василенко звернувся до суду з вимогою про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом. В обґрунтування позовних вимог він зазначив, що 01 грудня він переходив дорогу по пішохідному переходу у місті Харкові. На нього було скоєно наїзд автомобілем, водієм на якому був Бобруйко, який є іноземцем – громадянином Казахстану. До приїзду працівників Національної поліції Бобруйко зник, проте Василенко встиг запам'ятати номер його автомобіля. В якості свідка Василенко просив викликати у суд громадянина Щокіна, який надавав йому першу медичну допомогу, проте його місце проживання йому невідоме.

Суд залишив позовну заяву без руху, оскільки місце проживання відповідача не зазначене.

Завдання: Оцініть дії суду. Які дії має вчинити суд у разі якщо місце проживання (перебування) відповідача невідоме? Чи вправі суд задовольнити клопотання учасника справи про виклик свідка місце проживання якого невідоме?

Практична ситуація 2.

Фабула задачі:

Головко оскаржив ухвалу суду про відмову у поновленні строку на апеляційне оскарження рішення суду першої інстанції. В обґрунтування скарги зазначив, що в матеріалах справи відсутнє підтвердження надіслання на його адресу рішення суду першої інстанції. Згідно ж із матеріалами справи рішення суду було надіслано на адресу рекомендованою кореспонденцією. Проте його повернули до суду з відміткою органу поштового зв'язку «адресат відсутній за вказаною адресою».

Завдання: Яке рішення має ухвалити суд апеляційної інстанції? Відповідь обґрунтуйте. Додатково розгляньте судову практику у подібних ситуаціях, а також висновки Верховного Суду (URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95642697>).

Практична ситуація 3.

Фабула задачі:

У квітні 2017 року Головатий звернувся з позовом до Департаменту житлового господарства Дніпровської міської ради про визнання права на приватизацію та зобов'язання вчинити певні дії. У задоволенні позову Головатого до Департаменту житлового господарства Дніпровської міської ради про визнання права на приватизацію та зобов'язання вчинити певні дії відмовлено.

У грудні 2018 року Головатий після розгляду справи судом апеляційної інстанції, подав касаційну скаргу на постанову апеляційного суду Дніпропетровської області від 25 липня 2018 року, в якій просив скасувати

оскаржене рішення та направити справу на новий розгляд до суду апеляційної інстанції. При цьому посилаючись на те, що апеляційний суд неправильно застосував норми процесуального права, оскільки його як Позивача не було належним чином повідомлено. Аналіз матеріалів справи свідчить, що повістки про судові засідання, призначене на 25 липня 2018 року на 12 год. 25 хв. були направлені Головатому за адресою його постійного місця проживання, проте повернулися із відміткою «за закінченням терміну зберігання»

***Завдання:** Яке рішення має ухвалити суд апеляційної інстанції? Відповідь обґрунтуйте. Розгляньте постанову Верховного суду у справі № 201/6092/17 <https://verdictum.ligazakon.net/document/80783087>). Яких висновків дійшов Верховний Суд щодо належного повідомлення учасників справи про дату, час і місце судового засідання?*

Практичне завдання 4.

Проаналізуйте положення ЦПК України, ГПК України та КАС України щодо судових викликів і повідомлень та складіть порівняльну характеристику судових викликів і повідомлень у цивільному, господарському та адміністративному судочинстві.

Практичне завдання 5.

Проаналізуйте рішення ЄСПЛ у справі Стрижак проти України (URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_441#Text). Охарактеризуйте порядок та умови направлення судових викликів та повідомлень, а також висновки ЄСПЛ щодо неналежного повідомлення учасника справи про дату і час судового засідання.

Тема 9. Судові витрати

(навч. час – 2 год.)

Завдання для підгрупи 1:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Іваненко звернулася з позовом до суду про стягнення 20000 грн. аліментів з її колишнього чоловіка. Під час попереднього судового засідання позивачка відмовилася від позову та звернулася з проханням про повернення їй суми сплаченого судового збору за подання позовної заяви.

***Завдання:** Чи допускається повернення суми судового збору у випадку відмови позивача від позову? Розрахуйте ставку судового збору, яка підлягає сплаті при поданні відповідної позовної заяви.*

Завдання для підгрупи 2:

Як визначається ціна позову у позовах:

– про звільнення від сплати заборгованості з аліментів, зменшенні чи збільшенні розміру аліментів;

- про зменшення чи збільшення на визначений строк відшкодування за шкоду;
- про визнання недійсними договорів купівлі-продажу, дарування, заповіту;
- про розділ (виділ) майна;
- про визначення порядку користування майном при відсутності спору про право власності на майно;
- про звільнення майна від а решту, не поєднаного з вимогою про визнання на нього власності.

Завдання для підгрупи 3:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Комунальне підприємство «Житлово-експлуатаційна організація 320 Ужгородського району» звернулася до суду про видачу судового наказу про стягнення з Узварова О.М. заборгованості за житлово-комунальні послуги у розмірі 15678 грн.

Завдання: Розрахуйте суму судового збору, який має сплатити Комунальне підприємство «Житлово-експлуатаційна організація 320 Ужгородського району» за подання заяви про видачу судового наказу. Чи правильним є у заяві про видачу судового наказу заявлення вимоги про стягнення з боржника судових витрат, пов'язаних з розглядом справи?

Завдання для підгрупи 4:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

У грудні 2017 року позивач звернувся до суду з позовною заявою, в якій просив ухвалити рішення, яким стягнути з відповідача заборгованість за кредитним договором № 23/16 від 22 лютого 2016 року у розмірі 23 398,38 грн., а також судові витрати. В обґрунтування своїх вимог позивач вказав на те, що 22 лютого 2016 року між Кредитною спілкою «Самара» та Носик М.Ю. було укладено кредитний договір № 23/16, згідно якого Носик М.Ю. отримав кредитні кошти строком на 24 місяця, починаючи з 22 лютого 2016 року по 21 лютого 2018 року у сумі 6 390,00 грн. Кредит був отриманий Носиком М.Ю. 22 лютого 2016 року, що підтверджується Видатковим касовим ордером № 40 від 22 лютого 2016 року. Відповідно до умов кредитного договору Носик М.Ю. зобов'язався погашати заборгованість по кредитному договору щомісячно, у період р 10 по 16 число кожного місяця, згідно з графіком погашення заборгованості по кредитному договору. Відповідач повинен був повернути суму кредиту - 6 390,00 грн. та проценти за користування кредитом, які розраховуються щомісячно при своєчасному внесенні платежів, із розрахунку 2,3% на залишок заборгованості за кредитом з наступного дня надання кредиту. Проте, відповідач не виконував свої зобов'язання по кредитному договору, оскільки виплатив всього один платіж, а з квітня 2016 року взагалі не здійснив жодного платежу, тому нарахування процентів здійснювалося відповідно

кредитного договору за кожен день простроченого платежу. У зв'язку з порушенням відповідачем зобов'язань за кредитним договором, станом на 16 листопада 2017 року сума кредиту не повернута. Відповідач має заборгованість перед позивачем у розмірі 23 398,38 грн., яка складається з: залишок по кредиту – 6 096,00грн., проценти за користування кредитом з урахуванням прострочення платежів – 17 302,38 грн. Оскільки відповідач у добровільному порядку не сплатив заборгованість за кредитним договором, позивач змушений звернутись до суду за захистом своїх порушених прав та інтересів, для стягнення з відповідача вказаної вище суми заборгованості за кредитним договором.

Дослідивши матеріали справи та оцінивши наявні докази у їх сукупності, Позовну заяву Кредитної спілки «Самара» до Носик М.Ю. про стягнення заборгованості за кредитом - задовольнити.

Завдання: Які витрати належать до витрат пов'язаних з розглядом справи? Який порядок попереднього визначення суми судових витрат? Чи правомірними є вимоги позивача? Як має бути вирішена справа?¹

Завдання для підгрупи 5:

Складіть таблицю за наданим зразком із застосуванням Закону України «Про судовий збір» (URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text>):

Категорії фізичних та юридичних осіб, які звільняються від сплати судового збору	Заяви, за подання яких не сплачується судовий збір

Тема 10. Заходи процесуального примусу

(навч. час – 4 год.)

Завдання для підгрупи 1:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Самойленко пред'явила позов до Юрченко про встановлення батьківства та стягнення аліментів на сина та просила задовольнити її вимоги, посилаючись на те, що була з відповідачем у близьких стосунках. В обґрунтування позовних вимог позивач зазначала, що більше року він приходив до неї у гуртожиток, що можуть підтвердити свідки – Іванова, Жолудева, Бобрик, які проживають з нею в одній кімнаті гуртожитку. Суд викликав сторін та свідків. На судове засідання з'явилася позивачка та свідок Іванова. Іванова пояснила судді, що проживає із Жолудевою та Бобрик в одній кімнаті гуртожитку, але причин їх відсутності вона не знає.

¹ Цивільний процес. Практикум : навч. посіб. / Л.О. Андрієвська, О.В. Нестерцова-Собакар, А.С. Новосад та ін/ Дніпро. Видавець Біла К.О., 2019. 284 с.

Завдання: Які заходи процесуального примусу можуть бути застосовані у цьому випадку? Який їх порядок та підстави застосування?

Завдання для підгрупи 2:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

При розгляді справи про розподіл спадкового майна викликаний у судові засідання свідок Боткін на судові засідання не з'явився та не повідомив про причини неявки. Суд постановив ухвалу про привід свідка та накладення на нього штрафу.

Завдання: Чи правомірними є дії суду? Які заходи процесуального примусу можуть бути застосовані судом у даному випадку?

Завдання для підгрупи 3:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

У Оболонському суді міста Києва розглядається справа про розподіл спадкового майна між спадкоємцями. Відповідач у справі у судовому засіданні порушує правила, встановлені у суді, перешкоджає здійсненню правосуддя, допускає ненормативну лексику під час розгляду справи у судовому засіданні, не реагує на зауваження суду. Головуючим у судовому засіданні було застосовано захід процесуального примусу – попередження.

Завдання: Які заходи процесуального примусу можуть бути застосовані до учасника справи, у разі повторного вчинення указаних дій?

Завдання для підгрупи 4:

Складіть проект ухвали про стягнення штрафу за неповідомлення суду про неможливість подати докази.

Завдання для підгрупи 5:

Проаналізуйте заходи процесуального примусу та складіть порівняльну таблицю за зразком:

Захід процесуального примусу	Підстави застосування заходу процесуального примусу

Тема 11. Наказне провадження

(навч. час – 2 год.)

Завдання для підгрупи 1:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

12 січня 2007 року Оболонським судом м. Києва було видано судовий наказ про стягнення суми боргу у розмірі 2898 грн. 30 коп. з гр. С. за кредитним договором на користь ВАТ комерційний банк «Н». У судовому наказі вказувалося, що він виданий на підставі ст.ст. 526, 625, 901 ЦК України.

Завдання: Проаналізуйте ситуацію. Назвіть вимоги щодо змісту судового наказу. Чи були допущені помилки щодо змісту судового наказу?

Завдання для підгрупи 2:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

10 жовтня 2008 року до Франківського районного суду м. Львова звернулося ВАТ «Н» з позовом про стягнення заборгованості за угодою про надання послуг стільникового мобільного зв'язку. У позовній заяві позивач просив стягнути власне суму заборгованості за розмови, а також інфляційні та процентні нарахування, пеню.

28 листопада 2005 року Франківський районний суд м. Львова на підставі зазначеної позовної заяви видав судовий наказ.

Завдання: Проаналізуйте ситуацію. Чи були допущені помилки судом у даній ситуації? Які підстави для відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу та підстави для залишення її без руху Ви знаєте? Який порядок скасування судового наказу?

Завдання для підгрупи 3:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

М. уклав договір з В. про продаж 10 тон родзинок. Відповідно до договору М. при його підписанні отримує 60000 грн., а В. своїми силами вивозить родзинки зі складу продавця. У договорі також зазначалося, що приналежність проданих родзинок документами не підтверджується. Після вивозу родзинок виявилось, що їх є всього 7 тон. В. звернулася в суд із заявою про видачу судового наказу про витребування 3 т. родзинок.

Завдання: Яке майно може бути витребуване на підставі судового наказу? Які вимоги щодо доказів у наказному провадженні? Як повинен вчинити суддя в даній ситуації?

Завдання для підгрупи 4

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

П. 15 вересня 2008 р. уклав з Д. нотаріально посвідчений договір про купівлю-продаж житлового будинку для зносу, відповідно до якого Д. зобов'язався знести будинок та звільнити земельну ділянку до 01 листопада 2008 р. До спливу зазначеного строку, Д. умов договору не виконав. П. звернувся в суд із заявою про видачу судового наказу. Суддя відмовив у прийнятті заяви, оскільки вона не оплачена судовим збором і заявлена вимога не передбачена ст.96 ЦПК України.

Завдання: Вкажіть вимоги та підстави для видачі судового наказу? Назвіть підстави відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу та підстави для залишення її без руху. Розмежуйте вказані процесуальні дії за правовими наслідками. Чи правомірні дії судді?

Завдання для підгрупи 5:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Суддя Франківського районного суду м. Львова 25 жовтня 2008 р. видав судовий наказ про стягнення з ТзОВ «О» заробітної плати в сумі 16700 грн. на користь К. та судові витрати в сумі 137 грн. на користь держави.

25 листопада боржник подав в суд, який видав судовий наказ, заяву про його скасування, вказавши, що він не мав можливості своєчасно надіслати свої заперечення проти вимог заявника, оскільки не отримував повідомлень суду.

Завдання: Який порядок скасування судового наказу? Чи є підстави для скасування судового наказу? Чи підлягають апеляційному оскарженню ухвала про відмову у скасуванні судового наказу та ухвала про скасування судового наказу?

Тема 12. Позовне провадження

(навч. час – 6 год.)

Ситуаційна задача 1:

Фабула задачі:

Огарків пред'явив у суд позов до Яшиного про стягнення боргу, зазначивши у позовній заяві, що відповідач у 2014 р. позичив у нього 3 тис. грн строком на три роки, але борг до цього часу не повернув. Суддя відмовив у прийнятті позовної заяви, посилаючись на те, що встановлений законом термін позовної давності позивачем пропущений.

Завдання: Чи правомірні дії судді?

Ситуаційна задача 2.

Фабула задачі:

Рябошапко звернувся до суду з позовом до своєї колишньої невістки Тищенко про визнання її такою, що втратила право на проживання у житловому приміщенні, оскільки вона понад 2 роки без поважних на те причин не проживає в квартирі № 2 по вул. Іванчука, 1 в м. Самбір. При поданні позову позивач не сплатив судовий збір, а в позовній заяві не вказав місце проживання відповідачки, зазначивши, що йому воно не відоме

Завдання: Які дії повинен вчинити суддя? Що обов'язково повинна містити в собі позовна заява? Які правові наслідки порушення позивачем вимог статті 175 ЦПК України при поданні позовної заяви?

Ситуаційна задача 3.

Фабула задачі:

Броварський районний суд, розглянувши спір між колишнім подружжям Лиховод про поділ будинку, постановив рішення, згідно з яким Лиховоду О. виділена північна частина будівлі, а його дружині Лиховод К. (з урахування, що з нею залишено малолітню дитину) — південна частина (в рівних частках). Через півроку Лиховод К., не погоджуючись з поділом будинку, подала до суду інший варіант його поділу, посилаючись на те, що прийнятий судом варіант поділу її не влаштовує. Суддя відмовив у прийнятті позовної заяви.

Завдання: Чи правомірні дії судді?

Ситуаційна задача 4.

Фабула задачі:

Загнойко був звільнений з роботи столяра за непридатністю. Вважаючи звільнення неправильним, Загнойко звернувся з позовом до фабрики “Меблі” про поновлення на роботі і виплату за вимушений прогул. В порядку провадження у справі до судового розгляду суд залучив на сторону відповідача третьою особою начальника цеху фабрики, за ініціативою якого був звільнений Загнойко. До розгляду справи наказом по фабриці Загнойко був поновлений на роботі і з цих підстав позивач звернувся до суду з заявою про відмову від позову. Суд прийняв його відмову і постановив ухвалу про закриття провадження у справі.

Завдання: Визначить правильність прийняття судом відмови від позову.

Ситуаційна задача 5.

Фабула задачі:

До суду по пошті надійшла заява агрофірми про стягнення з Карого майна, яке відповідач незаконно привласнив, працюючи завідувачем клубу, і добровільно не повертає.

Місцевий суддя постановив ухвалу про повернення позовної заяви, мотивуючи таке рішення тим, що позивач повинен був звернутись до суду із заявою особисто, а не надсилати її поштою. До того ж в позовній заяві не зазначено на докази, які підтверджують позов, і не сплачено належну суму

судового збору.

Завдання: Чи законне таке рішення суду?

Ситуаційна задача 6.

Фабула задачі:

Бригада теслярів за договором підряду з кооперативом зобов'язалась побудувати сховище для сільгосппродукції. Бригада свої обов'язки виконала в строк і якісно, кооператив же відмовився сплатити гроші у зв'язку з тим, що кошторисом видатки на це будівництво не були передбачені. Бригада звернулась з позовом до суду. В позовній заяві було також прохання забезпечити позов шляхом накладання арешту на грошові кошти на розрахунковому рахунку кооперативу в банку.

Завдання: Чи підлягає задоволенню заява бригади про забезпечення позову? Чи може бути заміна способу забезпечення позову? Які права має сторона, якщо забезпеченням позову їй були завдані збитки?

Ситуаційна задача 7.

Фабула задачі:

При розгляді справи за позовом Палія до Тріски про відшкодування шкоди, заподіяної пошкодженням автомобіля, у розмірі 2000 грн., позивач заявив клопотання:

а) про допит у судовому засіданні очевидця дорожньо-транспортної пригоди, який проживає у м. Броварах;

б) про призначення повторної технічної експертизи, оскільки проведена експертиза його не задовольняє;

в) про забезпечення позову шляхом накладення арешту на належний відповідачеві жилий будинок, розташований у Васильківському районі;

г) про розгляд справи протягом тижня, оскільки відповідач збирається виїхати за кордон у тривале відрадження.

Жодного із заявлених клопотань Харківський районний суд м. Києва не задовольнив, а за місцем проживання очевидця ДТП у Броварський міський суд надіслав доручення про його допит.

Завдання: Чи правильні дії суду?

Ситуаційна задача 8.

Фабула задачі:

Пред'явивши позов до Каракая про усунення перешкод у користуванні криницею, яку вони спільно спорудили, позивач просив викликати як свідків 5 сусідів, які можуть посвідчити: під час освоєння садових ділянок роботи з копання, кільцювання та побудови покриття криниці велися спільно як самими сусідами, так і найманими за спільні кошти робітниками. Суддя постановив ухвалу, якою запропонував позивачеві визначити суму позову, внести на депозитний рахунок суду необхідні на оплату свідків кошти та сплатити державне мито.

Оскаржуючи ухвалу судді, позивач зазначав, що всі свідки пенсіонери —

отже, виклик їх до суду витрат не потребує, заявлений ним позов не підлягає оцінці, а тому й не підлягає оплаті державним митом. Суддя відмовив у прийнятті скарги, пославшись на те, що ухвала не підлягає оскарженню.

Завдання: Чи обґрунтовані дії суду та скарга позивача?

Ситуаційна задача 9.

Фабула задачі:

Прокурор звернувся до суду із заявою в інтересах інваліда I групи Каціло Ольги про визнання договору дарування жилого будинку недійсним. Позовні вимоги ґрунтувалися на тому, що відповідач, скориставшись нагальною потребою Каціло в грошах, змусив її укласти зазначену угоду і незаконно заволодів її будинком.

Після дослідження обставин справи суд оголосив про початок судових дебатів і надав слово прокурору. На зауваження прокурора про те, що першою в дебатах має виступати Каціло як позивачка, головуючий по справі роз'яснив, що оскільки позов заявлено прокурором, то вона взагалі не має права брати участі по справі. Після закінчення дебатів суд вийшов до дорадчої кімнати для постановлення судового рішення.

Завдання: Чи правильні дії суду?

Ситуаційна задача 10.

Фабула задачі:

Васильєв пред'явив в Печерський районний суд позов до Котова про витребування майна з чужого незаконного володіння. У судовому засіданні позивач не з'явився. Розгляд справи було відкладено. За кілька днів до нового розгляду справи судовим рішенням Шевченківського районного суду відповідач був визнаний недієздатним. У зв'язку з визнанням Котова недієздатним суддя Печерського районного суду виніс ухвалу про зупинення провадження у справі.

Завдання: Чи правильно вчинив суддя? В яких випадках провадження у справі підлягає зупиненню, а в яких – закриттю?

Ситуаційна задача 11.

Фабула задачі:

У міському суді розглядалася справа за заявою прокурора в інтересах Синіциної про відшкодування шкоди. У ході судового засідання прокурор направив у суд заяву про відмовлення від пред'явлених йому вимог. Синіцина заявила про те, що вона вважає дії прокурора необґрунтованими і має намір самостійно брати участь в процесі.

Незважаючи на думку Синіциної, суд виніс ухвалу про зупинення провадження у справі і запропонував Синіциній звернутися з позовом до суд самостійно.

Завдання: Чи правильно вчинив суд? Назвіть підстави зупинення провадження у справі. Чи вправі прокурор відмовитися від заявлених вимог?

Ситуаційна задача 12.

Фабула задачі:

Зямова звернулася до суду з позовом до чоловіка про стягнення аліментів на утримання дитини. При розгляді справи в суді було встановлено, що позивачці Зямовій 17 років.

Суд постановив ухвалу, відповідно до якого позовна заява була залишена без розгляду, мотивуючи це тим, що позивачка не володіє цивільною процесуальною дієздатністю.

Завдання: Чи правомірне судове рішення?

Ситуаційна задача 13.

Фабула задачі:

Прокурор, який пред'явив позов в інтересах неповнолітнього Максима до його батьків Терьохіних про позбавлення батьківських прав, у судовому засіданні від своєї вимоги відмовився на тій підставі, що відповідачі осуджені за здійснення злочину до позбавлення волі, а дитина в даний час знаходиться в школі-інтернаті, і просив зупинити провадження у справі.

Завдання: Чи вправі прокурор відмовитися від позову? Чи є для суду відмовлення прокурора від позову підставою для зупинення провадження у справі?

Ситуаційна задача 14.

Фабула задачі:

1. за позовом Галкіної до Галкіна про стягнення аліментів на сина. Відповідач отримує зарплату в розмірі 16 000 грн. в місяць;

2. за позовом Горбунова до Матвєєва про звільнення від арешту по Ловін будинку. Вартість будинку становить 3 000 000

Завдання: Визначте ціну позову, розмір судового збору та з кого він повинен бути стягнутий.

Ситуаційна задача 15.

Фабула задачі:

Визначте ціну позову, розмір судового збору та з кого вона повинна бути стягнута в наступних випадках:

– за апеляційною скаргою Лаптева на рішення суду про стягнення з нього 13 000 грн. на користь Жарова.

– Панов відмовився від позову про стягнення з Зотова 37 000 грн. В зв'язку з тим, що борг Зотов повернув, суд прийняв відмову позивача від позову і припинив провадження у справі. Чи вправі позивач вимагати повернення судового збору?

Завдання: Визначте ціну позову, розмір судового збору та з кого він повинен бути стягнутий.

Ситуаційна задача 16.

Фабула задачі:

Визначте ціну позову, розмір судового збору та з кого вона повинна бути стягнута в наступних випадках:

– за позовом Власова до Власової про зниження розміру, стягуваних аліментів на 450 грн.

– За заявою про визнання фізичної особи безвісно відсутньою.

Завдання: Визначте ціну позову, розмір судового збору та з кого він повинен бути стягнутий.

Ситуаційна задача 17.

Фабула задачі:

Між сторонами Нестерук Н. та Приходько К. у справі про розподіл спадщини була укладена мирова угода, згідно з якою майно вартістю 57000 грн було поділено таким чином: Нестеруку Н. — 38000 грн, Приходько К. — 19000 грн, при цьому порядок розподілу судових витрат сторони не передбачили. В угоді про визнання мирової угоди суддя також не розподілив судових витрат.

Позивач Нестерук Н. подав до суду заяву про винесення додаткового рішення у частині стягнення з відповідача сплаченого ним судового збору.

Завдання: Як повинен вчинити суд у цьому випадку?

Ситуаційна задача 18.

Фабула задачі:

Позивач подав позов про стягнення з відповідача А. 50.000 гривень і з відповідача Б. 10.000 гривень. Суд виніс рішення стягнути з відповідача А. 30.000 гривень і відмовив у задоволенні вимог до відповідача Б.

Завдання: Яким чином будуть розподілені судові витрати (судовий збір)?

Ситуаційна задача 19.

Фабула задачі:

Поліна – працівник дитячого садку – була звільнена за п.3 ст. 41 КЗпП України (вчинення працівником, який виконує виховні функції, аморального проступку, несумісного з продовженням даної роботи). Поліна звернулася в суд з позовом про її поновлення на роботі і стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу, мотивуючи свою вимогу тим, що аморального проступку (лайка з завгоспом в присутності дітей) вона не коїла. Звільнення, на її думку, викликане неприязним ставленням до неї завідуючої дитячим садком. Поліна не раз зверталася до прокуратури в зв'язку з розкраданням продуктів та іншими порушеннями в роботі завідуючої. Крім цього, її питання не розглядалося на засіданні профкому.

Завдання: Проаналізуйте наведений позов, визначте його вид, предмет, підстави та зміст.

Ситуаційна задача 20.

Фабула задачі:

Гр. Борисова звернулася в суд з позовом до колишнього чоловіка гр. Борисова з проханням визнати за нею право власності на автомобіль “Москвич”. При цьому вона вказала на те, що хоч автомобіль і було куплено в період шлюбу з відповідачем, але не на спільні кошти. Так, 1 тис. грн. була надана їй матір’ю, а 4 тис. грн. були взяті в борг у тітки відповідача. Цей борг був виплачений особисто нею з коштів, які вона отримала в спадщину після вступу в шлюб з Борисовим.

Завдання: Проаналізуйте наведений позов, визначте його вид, предмет, підстави та зміст.

Ситуаційна задача 21.

Фабула задачі:

При звільненні працівника цеху № 3 ВО “Завод ім. Малишева” у зв’язку з закінченням строку договору, виник спір між Симоненко і керівником підприємства про сплату компенсації за невикористану відпустку. Симоненку було відмовлено у сплаті компенсації на тій підставі, що він був прийнятий на роботу на 1 місяць, тому він вважається тимчасовим працівником, якому відпустка не надається.

У зв’язку з цим Симоненко звернувся з позовною заявою про сплату компенсації до суду. Суд відмовив Симоненку у відкритті провадження на тій підставі, що такий спір розглядає КТС.

Завдання: Чи правильно діяв суд? За яких підстав суд відмовляє у відкритті провадження у справі?

Ситуаційна задача 22.

Фабула задачі:

Зосімов працював машиністом тепловозу на Південній залізниці. У порядку дисциплінарного стягнення він був переведений на іншу роботу, не пов’язану з рухом поїздів. Зосімов відмовився виконати наказ і був звільнений. Тоді він звернувся до суду з позовом про поновлення на роботі. Суд повернув позовну заяву, мотивуючи це тим, що позивач не вказав юридичної адреси відповідача і не сплатив судовий збір. **Завдання:** Чи правильно діяв суддя?

Ситуаційна задача 23

Фабула задачі:

Відповідач у справі через свого процесуального представника подав до суду заяву із клопотанням зупинити провадження у справі та надав у розпорядження суду документ, який підтверджував факт знаходження відповідача у тривалому службовому відрядженні у складі дипломатичного представництва в іноземній державі. Суд задовольнив клопотання і постановив ухвалу про зупинення провадження у справі на час перебування сторони у тривалому службовому відрядженні.

Завдання: Чи були допущені судом порушення цивільного

процесуального законодавства у цій справі? Чи може бути оскаржена в апеляційному порядку ухвала про зупинення провадження у справі?

Ситуаційна задача 24

Фабула задачі:

У суді Печерського району м. Києва слухалася справа за позовом Іванова до Клименко про стягнення боргу.

Позивач в судове засідання не з'явився з невідомих причин. Суддя, враховуючи, що судове повідомлення йому було вручене своєчасно (є розписка), вирішив розглянути справу за його відсутності. Адвокат відповідачки заявив клопотання про відвід судді з мотивів наявності родинних відносин між суддею і позивачем.

Клопотання про відвід було задоволене, суддя виніс ухвалу: “Через задоволення клопотання про відвід судді справу слуханням відкласти і направити на розгляд у суд Ленінського району м. Луганська”.

Завдання: Чи правильно було вирішене питання про відвід і його наслідки? Проаналізуйте наслідки задоволення клопотань про відводи.

Ситуаційна задача 25

Фабула задачі:

Після закінчення судового засідання у цивільній справі свідок Войтенко звернулася до судді з проханням про внесення виправлень до протоколу судового засідання через те, що, як видно з оголошеного судом рішення, її показання перекручені секретарем судового засідання, який неухважно писав протокол. Що повинен вчинити суд? Хто й у якому порядку має право приносити зауваження на протокол судового засідання?

Ситуаційна задача 26

Фабула задачі:

Судом було розглянуто цивільну справу за позовом Лукашук до БКК № 2 про поновлення її на роботі, стягнення заборгованості із заробітної плати та грошових коштів за вимушений прогул до дня постановлення судом рішення. Суд задовольнив вимоги позивачки у повному обсязі, але не допустив негайного виконання рішення. Позивачка подала заяву про ухвалення додаткового рішення. Суд постановив ухвалу, якою відмовив в ухваленні додаткового рішення.

Завдання: Чи підлягає клопотання позивачки задоволенню? Чи можна оскаржити в апеляційному порядку таку ухвалу окремо від рішення суду?

Ситуаційна задача 27

Фабула задачі:

Позивач подав у суд позовну заяву про стягнення нарахованої, але не виплаченої заробітної плати. Відповідач подав заперечення, в якому зазначив, що дана справа не підлягає розгляду в порядку позовного провадження.

Завдання: Яке рішення повинен прийняти суд? Проаналізуйте ситуацію.

Ситуаційна задача 28

Фабула задачі:

Під час попереднього судового засідання з'ясувалось, що сторони у випадку виникнення спору домовлялись звернутись до третейського суду.

Завдання: Яке рішення повинен прийняти суд в цьому випадку? Проаналізуйте ситуацію.

Ситуаційна задача 29

Фабула задачі:

В ході судових дебатів відповідач заявив клопотання про долучення до справи нових доказів.

Завдання: Яке рішення повинен прийняти суд? Який порядок подання доказів?

Ситуаційна задача 30

Фабула задачі: В судовому засіданні виступив свідок, якого було залучено з ініціативи третьої особи, що заявляє самостійні вимоги.

Завдання: В якій послідовності йому будуть ставити питання: суддя; прокурор, який подав позовну заяву; позивач; представник відповідача; відповідач; третя особа, що заявляє самостійні вимоги та третя особа на стороні позивача?

Тема 13. Окреме провадження

(навч. час – 4 год.)

Ситуаційна задача 1.

Фабула задачі:

До гр. Петрова пред'явлено позов про поділ домоволодіння, отриманого в порядку спадкування після смерті батька. Враховуючи, що гр. Петров страждає важким хронічним психічним захворюванням і за станом здоров'я не може брати участі у судовому процесі самостійно, його дружина звернулася для консультації до юриста.

Завдання: Виступіть у ролі юриста і надайте гр. Петровій відповідну консультацію. Чи може дружина Петрова представляти інтереси чоловіка у судовому процесі? Підготуйте алгоритм наступних дій дружини, гр. Петрова та юриста.

Ситуаційна задача 2.

Фабула задачі:

Радченко звернулася в Дніпровський районний суд м. Києва з заявою про визнання її чоловіка Радченка обмежено дієздатним на тій підставі, що він систематично зловживає алкогольними напоями і не приносить додому заробітну плату.

У судовому засіданні представник органа опіки і піклування дав висновок: заява Радченко підлягає задоволенню, тому що заробітна плата дружини невелика, у родині двоє неповнолітніх і одна малолітня дитина, поведінка чоловіка ставить родину в скрутне матеріальне становище.

Радченко в судове засідання не з'явився, хоча був повідомлений завчасно належним чином. Суд визнав Радченка обмежено дієздатним.

Завдання: Чи правильно вирішив суд? Відповідь обґрунтуйте.

Підготуйте проект заяви від імені дружини про визнання її чоловіка обмежено дієздатним. Поясніть правові наслідки визнання особи обмежено дієздатною.

Ситуаційна задача 3.

Фабула задачі:

Свій день народження Суський вирішив відсвяткувати разом із друзями на морі. В ніч на 16 липня 2017 р. внаслідок аварії катер затонув. Серед врятованих Суського не було, у місці його проживання відомостей про те, де він знаходиться не має. Дружина Суського звернулася до суду із заявою про встановлення факту смерті чоловіка, у зв'язку з необхідністю призначення пенсії дітям в разі втрати годувальника. Суд розглянув справу й установив факт смерті Суського.

Завдання: Чи правильне рішення суду?

Навчальні завдання:

Завдання 1.

1. Підготуйте заяву про усиновлення дитини іноземцями.
2. Підготуйте заяву про усиновлення повнолітньої особи.
3. Підготуйте заяву про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичної особи.

Завдання: Які вимоги встановлено законом для таких заяв? Поясніть процесуальні особливості розгляду даних заяв.

Завдання 2.

Опрацюйте в Єдиному державному реєстрі судових рішень ухвали про залишення заяви без розгляду, якщо під час розгляду справи у порядку окремого провадження виник спір про право та проаналізуйте їх.

Завдання: Які саме підстави зумовили виникнення спору про право між учасниками справи? Чи спір було виявлено впродовж розгляду справи чи у вирішенні питання про її відкриття? Чи є процесуальні наслідки виявлення спору на різних стадіях провадження у справі?

Тема 14. Судові рішення

(навч. час – 2 год.)

Ситуаційна задача 1:

Фабула задачі:

Деснянський районний (місцевий) суд розглянув позов Трохима до Ольгович про визнання недійсним договору купівлі-продажу квартири. Рішенням суду від 21.06.2018 року позов було задоволено.

Завдання: В який суд, в якому порядку і в які строки може бути оскаржене дане рішення ?

Ситуаційна задача 2:

Фабула задачі:

Рішенням Бориспільського районного (місцевого) суду від 12.05.2017 р. було відмовлено у задоволенні позову Немировича до Маркіної про повернення боргу. Рішення не було оскаржене в апеляційному порядку. 10.02.2018 р. Немирович звернувся до касаційного суду зі скаргою про визнання рішення незаконним.

Завдання: Чи дотримані Немировичем норми законодавства?

Ситуаційна задача 3:

Фабула задачі:

Місцевий суд задовольнив позов Калініної А.І. до Калініна П.П. про розірвання шлюбу. В рішенні суду вказано, що причиною розпаду сім'ї є постійне зловживання відповідачем спиртними напоями, бійки та скандали, неповажне ставлення до дружини.

Калінін П.П. подав апеляційну скаргу на це рішення, пояснюючи, що проти рішення суду про розірвання шлюбу він не заперечує, але вважає неправильними мотиви, якими керувався суд, задовольняючи позов. Крім того, у справі немає ніяких доказів, що підтверджували б зловживання відповідачем спиртними напоями та негативну поведінку в сім'ї.

Суддя ухвалою відмовив у прийнятті скарги. В ухвалі зазначалося, що Калінін П.П. проти рішення суду заперечень не має і по суті згоден з рішенням.

Завдання: Чи правильно вчинив суддя?

Ситуаційна задача 4:

Фабула задачі:

Подружжя Кравчиків пред'явило позов до Тарасюка про визнання дійсним договору довічного утримання та про визнання права власності на жилий будинок. Позивачі зазначали, що на прохання Кальченко, сестри відповідача, яка мала потребу в сторонньому догляді, була укладена угода про довічне утримання.

За цією угодою подружжя Кравчиків зобов'язалося утримувати Кальченко, а остання передала їм у власність жилий будинок. Договір не був нотаріально посвідчений, але його умови були повністю виконані (що підтвердили свідки у судовому засіданні).

У зв'язку з тим, що відповідач звернувся до нотаріуса із заявою про право власності в порядку спадкування на майно померлої Кальченко, позивачі просили визнати дійсним договір довічного утримання і на його підставі визнати за ними право власності на будинок. Позов було задоволене.

Тарасюк звернувся до апеляційного суду зі скаргою.

Завдання: *Вирішіть справу.*

Ситуаційна задача 5:

Фабула задачі:

Рішенням місцевого суду відмовлено в позові Шляпченко Г.Д. до підприємства “Перемога” про поновлення на роботі.

В апеляційній скарзі Шляпченко Г.Д. просив рішення місцевого суду скасувати і ухвалити нове – поновити його на посаді водія. Додатково він зазначав, що по найму працював у відповідача водієм. Був звільнений за прогул без поважних причин. В день, коли він був відсутній на роботі – хворів. Просив місцевий суд витребувати із лікарні лист непрацездатності, проте в задоволенні клопотання було відмовлено. Лист непрацездатності йому не видали.

Завдання: *Вирішіть справу.*

Тема 15. Перегляд судових рішень

(навч. час – 4 год.)

Ситуаційна задача 1:

Фабула задачі:

Марченко Клавдія пред'явила позов до своїх доньок Світлани й Галини про визнання недійсним договору дарування жилого будинку. Позивачка зазначала, що на вимогу відповідачів, які обіцяли не порушувати її права володіння і користування будинком, допомагати по веденню домашнього господарства, вона оформила договір дарування їм будинку. Відповідачі не виконували своїх зобов'язань (відповідачі цей факт заперечували). Посилаючись на те, що угоду було укладено внаслідок помилки, позивачка просила задовольнити її позов. Суд відмовив у позові.

Марченко Клавдія подала апеляційну скаргу.

Завдання: *Якими мають бути дії апеляційного суду? Відповідь обґрунтуйте.*

Ситуаційна задача 2:

Фабула задачі:

Апеляційний суд розглянув цивільну справу за апеляційною скаргою Гречко С.С. на рішення місцевого суду у справі за позовом Гречко С.С. до Петренко Б.А. про відшкодування шкоди, спричиненої внаслідок ДТП.

При апеляційному розгляді справи було встановлено, що суд першої інстанції розглянув справу за відсутності Гречко С.С. Даних про повідомлення позивача належним чином про час і місце розгляду справи не було.

Завдання: Як в даному випадку повинен діяти суд апеляційної інстанції?

Ситуаційна задача 3:

Фабула задачі:

Назаренко Лариса звернулася із позовом до Назаренка Володимира про поділ жилого будинку, посилаючись на те, що він є їх спільною сумісною власністю, але у неї склались неприязні стосунки з відповідачем, і він чинить їй перешкоди у користуванні будинком. Позов було задоволене. Рішення не переглядалося в апеляційному порядку.

Назаренко Володимир оскаржив рішення у касаційному порядку.

Завдання: Які дії має вчинити суддя при підготовці касаційного розгляду справи? Назвіть випадки, коли справа обов'язково переглядається складом судової палати.

Ситуаційна задача 4:

Фабула задачі:

Пащенко пред'явила позов до Смирнової про поділ будинку та встановлення порядку користування земельною ділянкою. У позові було відмовлено. Апеляційний суд своєю ухвалою залишив рішення без змін.

Пащенко подала скаргу до апеляційного суду.

Завдання: В яких випадках рішення буде скасоване і направлене на новий розгляд? Коли суд касаційної інстанції постановляє нове рішення без направлення справи на новий розгляд? Обґрунтуйте відповідь на прикладі запропонованої справи.

Ситуаційна задача 5:

Фабула задачі:

Релігійна громада УАПЦ звернулася до суду із касаційною скаргою на рішення державних органів щодо встановлення почергового користування культовою будівлею між ними та УГКЦ. Заявники посилалися на те, що рішення місцевого та апеляційного суду їх не влаштовувало, оскільки релігійна громада УАПЦ є правонаступницею громади, яка раніше користувалася церквою, і суд порушив вимоги закону, згідно з яким у почергове користування може бути передано лише храм, не зайнятий будь-якою релігійною громадою.

Завдання: Яке рішення можливо винести касаційним судом, якщо культова будівля належить державному органу і не передавалась у власність будь-якій юридичній особі?

Ситуаційна задача 6:

Фабула задачі:

5 квітня 2018 року рішенням Івано-Франківського апеляційного суду було відхилено апеляційну скаргу і залишено в силі рішення суду першої інстанції. 24 квітня 2018 року позивач рекомендованим листом направив до Верховного суду касаційну скаргу, яка дійшла до адресата тільки 29 квітня 2018 року.

Завдання: Чи буде розглядатись дана касаційна скарга? Який порядок

подання касаційної скарги?

Ситуаційна задача 7:

Фабула задачі:

У грудні 2017 року Зворикін звернувся до суду з заявою про перегляд у зв'язку з нововиявленими обставинами рішення районного суду від 10.05.2016 р. про поділ жилого будинку. Суд зобов'язав Зворикіна обладнати окремий вхід. Однак після постановлення рішення районний архітектор дав висновок про неможливість обладнати окремий вхід. Виходячи з цього Зворикін просив переглянути рішення суду у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Завдання: Чи можна вважати названі обставини нововиявленими? Які обставини визначаються Цивільним процесуальним кодексом як нововиявлені?

Ситуаційна задача 8:

Фабула задачі:

Ракова П.Р. звернулася до місцевого суду з заявою про перегляд у зв'язку з нововиявленими обставинами рішення суду про стягнення з неї 21 тис. грн. за відшкодування збитку, заподіяного внаслідок нестачі товарно-матеріальних цінностей в крамниці, де вона працювала завідувачем.

В обґрунтуванні заяви вона вказала, що розбираючись в документації бухгалтерії вже після набуття рішенням чинності, вона знайшла документ, який не був відомий ревізоріві.

Зміст документа свідчить про те, що нестачі в крамниці дійсно не було.

Завдання: Як повинен поступити суд?

Ситуаційна задача 9:

Фабула задачі:

Резолютивну частину апеляційної ухвали по справі за позовом КСП «Зоря» на комірника Іванова В.П. про стягнення збитків у розмірі 205 грн., було сформульовано таким чином: «Рішення місцевого суду скасувати. Справу направити на новий розгляд до того ж суду. Підписи».

Завдання: Проаналізуйте законність цієї ухвали, мотивуючи свою відповідь посиланням на відповідні процесуальні норми.

Ситуаційна задача 10:

Фабула задачі:

Івановський Ю.М. подав до апеляційного суду заяву про перегляд у зв'язку з нововиявленими обставинами рішення одного з місцевих судів, за яким з нього було стягнуто 320 грн. на користь будинку культури, як відшкодування збитку, заподіяного крадіжкою музичних інструментів. Свою заяву Івановський Ю.М. обґрунтував тим, що вирок суду, за яким з нього стягнуто 320 грн., було скасовано у порядку нагляду, оскільки протокол судового засідання по кримінальній справі не було підписано головуючим по справі.

Завдання: Чи підлягала заява Івановського Ю.М. задоволенню?

Які обставини вважаються нововиявленими?

Ситуаційна задача 11:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

28.11.2017 р. Ливак Г.П. звернулася до Чутівського районного суду Полтавської обл. з позовом до Бортнянського С.В. про визнання права власності на майно. Свої вимоги позивачка мотивувала тим, що з жовтня 2013 р. вона проживала однією сім'єю з його батьком Бортнянським В.Ю. у Чутівському районі. Вони мали єдиний бюджет, вели спільне господарство та за період спільного проживання придбали майно: автомобіль, будівельні матеріали, предмети домашньої обстановки та побуту. Бортнянський В.Ю. 04.03.2016 р. помер. Його єдиним спадкоємцем є Бортнянський С.В., який проживає на території Київського р-ну м. Полтави. Ухвалою судді Чутівського районного суду Полтавської обл. провадження у справі було відкрито. Бортнянський С.В. подав апеляційну скаргу, в якій просив ухвалу про відкриття провадження у справі скасувати як таку, що постановлена з недотриманням правил територіальної юрисдикції (підсудності).

Завдання: Чи підлягає апеляційна скарга задоволенню? Якому суду підсудна дана цивільна справа?

Ситуаційна задача 12:

Вирішити ситуаційну задачу:

Фабула задачі:

Прокурор звернувся до Печерського районного суду м. Києва з позовною заявою в інтересах малолітньої Ількової Г.К. до Ількової О.К. про позбавлення батьківських прав та стягнення аліментів. Суддя Печерського районного суду м. Києва ухвалою від 15.05.2010 р. повернув позовну заяву прокурору у зв'язку з тим, що остання не підсудна даному суду.

В апеляційній скарзі прокурор просив ухвалу Печерського районного суду від 15.05.2010 р. скасувати як таку, що постановлена з недодержанням правил підсудності. Свої вимоги прокурор мотивував тим, що малолітня Ількова Г.К., в інтересах якої він звертався з позовом до суду, проживає в дитячому будинку, що розташований на території Печерського р-ну м. Києва.

Завдання: Чи підлягає апеляційна скарга прокурора задоволенню? Який вид підсудності має застосовуватися до даної цивільної справи?

Тема 16. Виконання судових рішень у цивільних справах.

Судовий контроль за виконанням судових рішень

(навч. час – 2 год.)

Ситуаційна задача 1:

Фабула задачі:

Чугуївським міським судом розглянуто позов Жолтікової до Новопокровського комбінату хлібопродуктів про поновлення на роботі і стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу. Суд постановив у справі заочне рішення і того ж дня видав позивачці виконавчий лист.

Наступного дня Жолтікова пред'явила виконавчий лист до стягнення у виконавчу службу. Державний виконавець відмовив у відкритті виконавчого провадження, мотивуючи відмову двома обставинами: у виконавчому листі не зазначено місцезнаходження та ідентифікаційний код суб'єкта господарської діяльності відповідача, і рішення у справі не набрало законної сили.

Завдання: Чи законні дії державного виконавця? Які вимоги ставляться до виконавчого листа?

Ситуаційна задача 2:

Фабула задачі:

Мосійчук звернувся до суду з позовом до Прилипка про стягнення заборгованості за договором позики в сумі 30 000 грн. Під час попереднього судового засідання у справі сторони уклали мирову угоду, за умовами якої Прилипко зобов'язався сплатити Мосійчуку 5000 грн протягом трьох місяців, а в рахунок решти суми боргу передати належний йому автомобіль протягом того ж строку. Ухвалою суду мирову угоду було затверджено, провадження у справі закрито. Протягом наступних трьох місяців Прилипко прийнятих на себе зобов'язань не виконав, а на звернення Мосійчука заявив, що навіть і не мав наміру сплачувати гроші та передавати автомобіль.

Завдання: Яким чином може захистити свої права Мосійчук? Чи можливе примусове виконання мирової угоди, укладеної в цивільній справі? Назвіть підстави виконання та виконавчі документи.

Ситуаційна задача 3:

Фабула задачі:

Петрак звернувся з позовом до Лимаренка про стягнення боргу за договором позики в розмірі 25 тис. грн. Рішенням суду позов задоволений. Після відкриття виконавчого провадження Лимаренко домовився з Петраком про те, що він передасть останньому у власність в рахунок боргу квартиру, якою володіє на праві приватної власності. Сторони звернулися до державного виконавця з проханням затвердити їх мирову угоду.

Завдання: Як має діяти державний виконавець? Назвіть процесуальні права сторін виконавчого провадження.

Ситуаційна задача 4:

Фабула задачі:

Рішенням місцевого суду на користь Попової з Мазура присуджені аліменти на утримання сина. У зв'язку з втратою виконавчого листа Попова звернулася в суд із заявою про видачу його дубліката. Суд постановив видати дублікат виконавчого листа і разом з тим, ураховуючи, що син відповідача від першого шлюбу досяг повноліття, змінив розмір стягнення аліментів на користь Попової, постановив стягувати з відповідача $\frac{1}{4}$ всіх видів заробітку до повноліття дитини.

Завдання: Чи правильне таке рішення суду ?

Ситуаційна задача 5:

Фабула задачі:

В судовому засіданні районного суду розглядалася справа по заяві Васіної А. Є. про видачу дублікату виконавчого листа. В своїй заяві Васіної вказала що виконавчий лист був загублений разом з паспортом та іншими документами. Про свою втрату вона повідомила міліцію в той же день, про що свідчить довідка, підписана начальником райвідділу поліції.

Завдання: Чи підлягає задоволенню заява Васіної? Який суд має право видати дублікат виконавчого листа?

Тема 17. Проведення у справах про оскарження рішень третейських судів, оспорювання рішень міжнародних комерційних арбітражів

(навч. час – 2 год.)

Ситуаційна задача 1:

Юридична особа, зареєстрована в Україні, уклала договір поставки устаткування з юридичною особою, зареєстрованою в Німеччині. Ст. 10 цього договору передбачено, що усі спори, що виникають із цього договору будуть вирішуватися Міжнародним комерційним арбітражним судом при ТПП України. Через два місяці з моменту укладення договору юридична особа, зареєстрована в Німеччині, уклала договір відступлення права вимоги, за яким право вимоги поставки устаткування переуступила юридичній особі, зареєстрованій в Швейцарії.

Юридична особа, зареєстрована в Україні, не виконала своїх зобов'язань за основним договором, а саме не поставила в обумовлений строк устаткування. Новий кредитор за зобов'язанням (юридична особа, зареєстрована в Швейцарії), звернувся до Міжнародного комерційного арбітражного суду при ТПП України з позовом про відшкодування збитків, завданих невиконанням договору. Відповідач (юридична особа, зареєстрована в Україні), заперечив компетенцію Міжнародного комерційного арбітражу щодо вирішення даного спору, оскільки він не укладав з позивачем (юридичною особою, зареєстрованою в Швейцарії) основного договору, у якому визначався відповідний порядок вирішення спорів.

Чи можна стверджувати, що арбітражне застереження зберігає юридичну силу (чинність) при зміні сторони зобов'язання у основному договорі. Відповідь обґрунтуйте.

Ситуаційна задача 2:

Укладений сторонами в Австрії контракт містив наступну умову, яка мала назву « Арбітраж » : «... продавець та покупець вирішують усі спори, що виникають з контракту, шляхом переговорів. У випадку неможливості вирішення конфлікту шляхом переговорів, вирішення спору переноситься до арбітражів країн сторін договору, рішення яких є остаточним для обох сторін».

Щодо змісту арбітражного застереження, представник позивача в засіданні арбітражного суду, пославшись на доповнення до позовної заяви пояснив, що в контракті сторони мали на увазі, що спори, які можуть виникнути із контракту, будуть вирішуватися постійно діючим арбітражем, який створено і існує в країні місцез перебування продавця і покупця. Сторони розуміли, що таким арбітражем може бути лише арбітраж, створений в цих країнах для розгляду спорів, які впливають із договірних та інших цивільно-правових відносин при здійсненні зовнішньоекономічних зав'язків. На день підписання контракту в Україні існував лише один арбітраж, створений для розгляду зазначених спорів – МКАС при ТПП України. Враховуючи, що спершу право вибору арбітражу при подібних арбітражних застереженнях належить позивачу, останній обирає звернення до МКАС при ТПП України. Повідомлення позивачем відповідача листом про свій вибір арбітражу заперечень не викликало.

Чи є компетентним Міжнародний комерційний арбітражний суд при ТПП України розглядати спір, що виникають з відповідного контракту?¹

Практичне завдання 3:

Знайдіть і проаналізуйте підстави для скасування рішення третейського суду, передбачені законодавством інших країн.

Практичне завдання 4:

Знайдіть і проаналізуйте підстави для скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу, передбачені Європейською конвенцією ООН про зовнішньоторговий арбітраж 1961 року та законодавством інших країн.

Практичне завдання 5:

Проаналізуйте Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при ТПП України (URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001571-94#Text>) та його арбітражну практику щодо вирішення питань про власну компетенцію.

Практичне завдання 6:

¹ Практикум з цивільного процесу України : Навчальний посібник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / За заг. ред. Н. В. Василюк, Ю. Д. Притики – Київ : ВД «Дакор», 2018. – 332 с.

Знайдіть у Єдиному державному реєстрі судових рішень (URL.: <https://reyestr.court.gov.ua>) постанови Верховного Суду, які прийняті за наслідками перегляду ухвал судів про скасування рішення третейського суду та міжнародного комерційного арбітражу.

Тема 18. Визнання та виконання рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів в Україні, надання дозволу на примусове виконання рішень

(навч. час – 2 год.)

Ситуаційна задача 1:

До суду України звернулася юридична особа, зареєстрована в Польщі, про надання дозволу на примусове виконання рішення, ухваленого іноземним судом (судом Польщі). Боржник – юридична особа, зареєстрована в Україні, подала заперечення на клопотання про надання дозволу на виконання рішення іноземного суду, обґрунтовуючи його тим, що рішення суду не може бути виконано, оскільки судом Польщі було неповно досліджено докази та з'ясовано обставини справи, зокрема не призначено експертизу та не повідомлено його належним чином про час та місце розгляду справи.

Проаналізуйте умови задачі? Які процесуальні дії має вчинити суд? Яке рішення має ухвалити суд?

Ситуаційна задача 2:

Юридична особа, зареєстрована в Молдові, звернулася до місцевого суду у місті Києві про надання дозволу на примусове виконання ухвали суду Молдови про накладення арешту на грошові кошти, що знаходяться на рахунках фізичної особи – підприємця, який є громадянином України. Відповідне клопотання було заявлено на підставі Угоди про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності 1992 року (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_076#Text), що втратила чинність на підстав Закону України від 12.01.2023 року № 2855-IX «Про вихід з Угоди про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності».

Проаналізуйте умову задачі? Як має вчинити суд? Чи підлягає таке клопотання задоволенню?

Практична ситуація 3.

Фабула задачі:

Заінтересована особа звернувся до суду з клопотанням про визнання та надання дозволу на примусове виконання на території України постанови суду Ізраїлю у частині участі його у вільному спілкуванні з дочкою.

Суд першої інстанції вирішив клопотання задовольнити та надав дозвіл на примусове виконання на території України постанови суду з сімейних справ Тель-Авівського округу.

Апеляційний суд дійшов висновку про відсутність підстав для задоволення клопотання.

Суд апеляційної інстанції виходив з того, що оскільки між Україною та державною Ізраїль не укладено міжнародного договору про взаємне надання правової допомоги, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, щодо визнання та примусового виконання рішень судів держави Ізраїль на території України, а тому у суду першої інстанції не було правових підстав для визнання та надання дозволу на примусове виконання на території України постанови суду з сімейних справ.

Завдання: Яке рішення має ухвалити суд касаційної інстанції?

Практичне завдання 4:

Знайдіть в Єдиному державному реєстрі судових рішень (URL.: <https://reyestr.court.gov.ua>) ухвали судів про відмову у задоволенні клопотання про примусове виконання рішення іноземного суду.

Проаналізуйте підстави відмови та мотиви ухвалення відповідного судового рішення.

Практичне завдання 5:

Знайдіть в Єдиному державному реєстрі судових рішень (URL.: <https://reyestr.court.gov.ua>) ухвали судів про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу в Україні та про відмову у визнанні і наданні дозволу на виконання.

Проаналізуйте відповідні ухвали, вимоги чинного законодавства щодо їх змісту.

Розгляньте підстави відмови у визнанні і наданні дозволу на виконання рішень міжнародних комерційних арбітражів в Україні та мотиви ухвалення відповідних судових рішень.

Проаналізуйте положення Конвенції про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень та Європейської конвенції про зовнішньоторговельний арбітраж 1958 року.

Практичне завдання 6:

Знайдіть в Єдиному державному реєстрі судових рішень (URL.: <https://reyestr.court.gov.ua>) ухвали судів про відмову у видачі виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду.

Проаналізуйте підстави відмови та мотиви ухвалення відповідних судових рішень.

Тема 19. Відновлення втраченого судового провадження

(навч. час – 2 год.)

Ситуаційна задача 1:

21 грудня 2017 року юридична особа звернулось до суду із заявою про відновлення втраченого судового провадження, видачу повного тексту рішення та виконавчого листа, поновлення строку пред'явлення виконавчого листа до виконання, обґрунтовуючи зазначене наступними обставинами.

23 квітня 2014 року місцевим загальним судом як судом першої інстанції було ухвалено рішення за позовом юридичної особи до громадянина П. про стягнення заборгованості у сумі 15598 гривень 29 копійок. У зв'язку з початком АТО провадження у цивільній справі було втрачено, а тому отримати виконавчий лист не було можливості. Клопотання Юридичної особи до суду із заявою про поновлення строку на подання заяви про відновлення втраченого судового провадження подано не було.

Яке судове рішення має постановити суд? Чи дотрималось юридична особа всіх вимог, які встановлені ЦПК України щодо подання заяви про відновлення втраченого судового провадження? Чи може юридична особа повторно звернутись до суду з заявою про відновлення втраченого судового провадження?

Ситуаційна задача 2:

15.05.2018 року гр. І. звернулася до суду з заявою про відновлення втраченого судового провадження у цивільній справі про визнання заповіту недійсним. Заявник зазначила, що розгляд справи закінчено. Проте, в Єдиному державному реєстрі судових рішень (далі – ЄДРСР) щодо указаної справи міститься лише ухвала про залишення позовної заяви без руху від 10.10.2011 року та ухвала про призначення посмертної судово-психіатричної експертизи, постановлена 20.11.2011 року. Відомостей щодо усіх інших судових рішень, прийнятих у відповідній справі, у ЄДРСР не міститься. Суд відмовив у відновленні втраченого судового провадження у справі за позовом гр. І. про визнання заповіту недійсним, у зв'язку з відсутністю у матеріалах справи доказів, що у відповідній цивільній справі провадження закінчено.

Чи є законним рішення суду?

Вкажіть, які документи, матеріали необхідно подати заявнику для відновлення справи? Які дії вчиняє суд у разі недостатності зібраних матеріалів для точного відновлення втраченого судового провадження? Чи може гр. І. повторно звернутись до суду з такою самою заявою за наявності необхідних документів (доказів)?

Ситуаційна задача 3:

Апеляційний суд під час розгляду заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами встановив, що матеріали справи були знищені у зв'язку із закінченням їх терміну зберігання і постановив ухвалу від 31.01.2018 року про повернення заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами заявнику, у якій зазначив, що заява про перегляд

судового рішення за нововиявленими обставинами не може бути розглянута судом до відновлення втраченого судового провадження, та роз'яснив заявнику про право повторно звернутися з відповідною заявою, якщо перестануть існувати обставини, що є підставою для її повернення.

Яке судове рішення має постановити апеляційний суд? Проаналізуйте чи міг апеляційний суд зупинити провадження у справі у даному випадку? Чи обов'язковим є відновлення втраченого судового провадження задля вирішення питання про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами?

Ситуаційна задача 4:

20 травня 2018 року К. звернулася до суду першої інстанції із заявою про відновлення судового рішення, в якій просить суд відновити втрачене судове рішення місцевого загального суду від 06 серпня 1990 року у цивільній справі за позовом К. до М. про виділення в натурі частки нерухомого майна (поділу житлового будинку) та визначення порядку користування земельною ділянкою. Суд першої інстанції, розглянувши та дослідивши матеріали справ, дійшов висновку, що в прийнятті заяви К. слід відмовити, оскільки розділом XI ЦПК України не передбачена можливість відновлення втраченого судового рішення та постановив ухвалу про відмову у задоволенні відповідної заяви.

К. звернулася до суду апеляційної інстанції з апеляційною скаргою на відповідне судове рішення.

Чи є законним рішення суду першої інстанції?

Яке рішення має прийняти суд апеляційної інстанції?

Який порядок подання заяви про відновлення втраченого судового провадження? Чи може особа, яка не була учасником справи, подати заяву про відновлення втраченого судового провадження.

Практичне завдання 5:

Знайдіть у Єдиному державному реєстрі судових рішень (URL.: <https://reyestr.court.gov.ua>) п'ять судових рішень про відмову заявникам у відновленні втраченого судового провадження.

Проаналізуйте підстави відмови у відновленні втраченого судового провадження.

Практичне завдання 6:

Знайдіть у Єдиному державному реєстрі судових рішень (URL.: <https://reyestr.court.gov.ua>) три – п'ять судових рішень, які були ухвалені внаслідок відновлення втраченого судового провадження за ініціативою суду.

Проаналізуйте обставини втрати відповідних судових проваджень?

Тема 20. Проведення у справах за участю іноземних осіб

(навч. час – 4 год.)

Ситуаційна задача 1:

Згідно з умовами трудового договору від 08.01.2012 року зазначено, що І., громадянин України, за посадою капітан; працедавець: LUMASHIP s.r.l., адреса: вул. Джованні Порціо № 4, Центро Діреціонале, із. Е 2, с. Б, 80143, Неаполь, Італія; судно: LPG LUKE, офіційний № 9356919, прапор Португалії, порт приписки Мадейра.

Також було встановлено, що період роботи становить 4 місяці, загальна заробітна плата на місяць становить 12000 доларів США, тобто загальна сума заробітної плати за встановлені сторонами 4 місяці становить 48000 доларів США (12000x4=48000). Однак після виконання позивачем умов вищевказаного договору, відповідач не сплатив визначену заробітну плату. При цьому, зазначений трудовий договір не містить норм про застосовне право.

Як може захистити свої права І.? Чи може він звернутися до суду, якщо так, то до якого саме. Чи може суд, який буде розглядати справу І., звернутися до посольства відповідної держави щодо витягів з її законодавства про трудові відносини з питань щодо порядку виплати (порядку стягнення) заробітної плати роботодавцем на користь працівника? Якщо так, то до якої саме держави та в якому порядку? Проаналізуйте порядок вручення документів учасникам такого судового процесу.¹

Практичне завдання 2:

Складіть доручення про вручення документів від імені одного з місцевих загальних судів міста Києва одному з судів міста Нью-Йорк у формі прохання про залучення до участі в справі в якості третьої особи у справі про право спадкування нерухомого майна на території України, Польщі та США згідно з додатком 11 до Інструкції про порядок виконання міжнародних договорів з питань надання правової допомоги в цивільних справах щодо вручення документів, отримання доказів та визнання і виконання судових рішень, затвердженої наказом Міністерства юстиції України, Державної судової адміністрації України від 27.06.2008 № 1092/5/54 (URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0573-08#Text>).

Проаналізуйте порядок вручення цього документу та строки його виконання.

Практичне завдання 3:

Складіть доручення від імені одного з судів міста Києва (з урахуванням ст. 29 ЦПК України) одному з судів міста Гамбурга у формі прохання про вручення документів про відкриття провадження у справі про розірвання шлюбу та розподіл спільного сумісного майна подружжя – громадянки України та громадянина Німеччини, що на час укладення шлюбу проживали на

¹ Практикум з цивільного процесу України : Навчальний посібник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / За заг. ред. Н. В. Василюк, Ю. Д. Притики – Київ : ВД «Дакор», 2018. – 332 с.

території України згідно з додатком 11 до Інструкції про порядок виконання міжнародних договорів з питань надання правової допомоги в цивільних справах щодо вручення документів, отримання доказів та визнання і виконання судових рішень, затвердженої наказом Міністерства юстиції України, Державної судової адміністрації України від 27.06.2008 № 1092/5/54 (URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0573-08#Text>).

Заповніть дві частини формуляра – «Прохання» з урахуванням такого: при заповненні частини «Прохання» необхідно обов'язково закреслювати будь-які пункти від «а» до «с», які не підлягають урахуванню під час виконання доручення; частина «Короткий виклад документа» призначена для вручення отримувачу разом з пакетом документів і має містити якомога детальнішу інформацію, у тому числі стосовно запитуючого органу і сторін у справі, включаючи наявні контактні телефони.

Практичне завдання 4:

Знайдіть у Єдиному державному реєстрі судових рішень (URL: <https://reyestr.court.gov.ua>) судові рішення, ухвалені під час та за наслідками розгляду цивільних справ за участю іноземних осіб. Визначте особливості провадження у справі за участю іноземних осіб.

5. Завдання для самостійної роботи

5.1. Орієнтовні тестові завдання для перевірки засвоєння теоретичного матеріалу.

Загальні методичні поради:

Тестові завдання виконуються шляхом надання лише однієї правильної відповіді на запропоноване питання. Декілька правильних відповідей на питання не допускається.

1. З яких частин складається рішення суду:

- a) вступної, попередньої, мотивувальної, резолютивної
- b) вступної, описової, мотивувальної, резолютивної
- c) вступної, описової, заключної, резолютивної
- d) початкової, описової, мотивувальної, резолютивної

2. Чи попереджається свідок про кримінальну відповідальність за завідомо неправдиве показання:

- a) за умови, що він раніше притягався до кримінальної відповідальності за цей злочин
- b) так
- c) ні
- d) при досягненні віку 16 років

3. У судах апеляційної інстанції справи розглядаються:

- a) колегію у складі одного судді і двох народних засідателів
- b) колегією у складі трьох суддів
- c) колегією у складі п'яти суддів
- d) суддею одноособово

4. Зупинення провадження у справі - це:

- a) у деяких випадках право, а в деяких – обов'язок суду
- b) обов'язок суду
- c) право суду
- d) обов'язок суду, якщо сторони заявили відповідне клопотання

5. Яка з перерахованих ухвал не може бути оскаржена в апеляційному порядку окремо від рішення суду:

- a) про відмову у відкритті провадження у справі
- b) про зупинення провадження по справі
- c) про роз'яснення рішення
- d) про оголошення перерви у судовому засіданні

6. В порядку окремого провадження розглядаються справи про:

- a) усиновлення
- b) відшкодування моральної шкоди
- c) поділ спільного майна подружжя
- d) визнання правочину недійсним

7. Протягом якого строку з дня проголошення рішення суду подається апеляційна скарга:

- a) 3 дні
- b) 5 днів
- c) 15 днів
- d) 10 днів

8. Позов про встановлення батьківства належить до :

- a) позовів про визнання
- b) позовів про присвоєння
- c) позовів про присудження
- d) конститутивних (перетворювальних) позовів

9. Суд не допускає негайне виконання рішень у справах про:

- a) присудження працівникові виплати заробітної плати
- b) стягнення аліментів
- c) розлучення
- d) розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю

10. До витрат, пов'язаних з розглядом судової справи, належать:

- a) витрати на правову допомогу
- b) витрати сторін та їх представників, що пов'язані з явкою до суду
- c) витрати на проведення експертизи
- d) правильно все вище зазначене

11. Виконавчий лист може бути пред'явлено до виконання протягом:

- a) одного року
- b) шести місяців
- c) двох років
- d) трьох років

12. Якщо спір між тими ж сторонами, з того ж предмету і з тих же підстав розглядається в іншому суді, суд:

- a) залишає заяву без розгляду
- b) зупиняє провадження у справі,
- c) відкладає розгляд справи
- d) закриває провадження у справі

13. Процесуальною формою судового розгляду є:

- a) судові слухання
- b) правосуддя
- c) розгляд справи по суті
- d) судові засідання

14. Першими на судових дебатах виступає:

- a) третя особа, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору
- b) суд
- c) прокурор, який звернувся до суду для захисту права іншої особи
- d) відповідач

15. Суд оцінює докази за:

- a) принципами справедливості
- b) внутрішнім переконанням
- c) принципами моралі
- d) юридичною силою кожного доказу

16. Позови, що виникають з приводу нерухомого майна, пред'являються до суду за місцезнаходженням:

- a) майна або основної його частини
- b) відповідача
- c) державного виконавця
- d) позивача

17. Чи фіксується хід судового засідання відеозаписувальними технічними засобами за наявності заперечень з боку будь-кого з учасників:

- a) лише з дозволу прокурора
- b) так
- c) лише з дозволу суду
- d) ні

18. Обов'язок щодо доказування обставин справи покладається на:

- a) суд
- b) свідків
- c) сторони
- d) експерта

19. У наказному провадженні розглядаються вимоги про:

- a) стягнення нарахованої, але не виплаченої заробітної плати
- b) визнання правочину недійсним
- c) встановлення правовідношення
- d) відшкодування шкоди

20. Представником у суді не може бути:

- a) один із співучасників за дорученням інших співучасників
- b) особа, над якою встановлено опіку
- c) адвокат
- d) суддя як законний представник

21. Прокурор пред'являє позов до суду шляхом подання:

- a) протесту
- b) позовної заяви
- c) скарги
- d) письмового висновку

22. Підставою для касаційного оскарження судових рішень є:

- a) серед запропонованих варіантів правильної відповіді немає
- b) неправильне застосування судом норм матеріального права
- c) неправильне застосування судом норм процесуального права
- d) неправильне застосування судом норм матеріального та процесуального права

23. Судове доручення іноземного суду не приймається до виконання у разі, якщо воно:

- a) правильної відповіді немає
- b) не суперечить законодавству України
- c) не належить до юрисдикції цього суду
- d) не суперечить міжнародним договорам

24. Які суди мають право розглядати цивільні справи по першій інстанції:

- a) Верховний суд України
- b) місцеві суди
- c) місцеві і апеляційні суди
- d) суди всіх ланок судової системи

25. Які з цих осіб не наділені правом апеляційного оскарження:

- a) сторони
- b) особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їх права та обов'язки
- c) інші особи, які беруть участь у справі
- d) суддя суду першої інстанції

26. Строк розгляду справ про поновлення на роботі становить:

- a) один місяць
- b) 10 днів
- c) 7 днів
- d) два місяці

27. Державний виконавець зобов'язаний винести постанову про відкриття виконавчого провадження протягом:

- a) трьох днів з дня надходження до нього виконавчого документа
- b) десяти днів з дня надходження до нього виконавчого документа
- c) одного дня з дня надходження до нього виконавчого документа
- d) п'яти днів з дня надходження до нього виконавчого документа

28. Суд поновлює процесуальний строк, встановлений:

- a) судовим розпорядником
- b) судом
- c) прокурором
- d) законом

29. До якого суду подається заява про видачу судового наказу:

- a) суду апеляційної інстанції
- b) Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ
- c) суду першої інстанції
- d) Верховного Суду України

30. Суддя відкриває провадження у цивільній справі:

- a) за власною ініціативою або на підставі позовної заяви
- b) завжди за власною ініціативою.
- c) не інакше як на підставі заяви про відкриття провадження у справі
- d) не інакше як на підставі позовної заяви

31. У разі повторної неявки без поважної причини в судове засідання позивача, повідомленого належним чином, суд:

- a) залишає заяву без розгляду
- b) зупиняє провадження у справі
- c) відкладає розгляд справи
- d) закриває провадження у справі

32. Рішення міжнародного комерційного арбітражу може бути скасоване судом лише з підстав, передбачених:

- a) законодавством України
- b) Законом України «Про міжнародний комерційний арбітраж»
- c) правильної відповіді немає
- d) законодавством інших держав

33. Судовий наказ з дня отримання його копії боржником може бути скасований протягом:

- a) 5 днів
- b) 15 днів
- c) 10 днів
- d) 20 днів

34. Сторонами у судовому процесі є:

- a) позивач, відповідач і третя особа
- b) позивач, відповідач і суддя
- c) прокурор і адвокат
- d) позивач і відповідач

35. Строки, встановлені законом або судом, обчислюються :

- a) роками, місяцями, днями і годинами
- b) місяцями, днями і годинами
- c) роками, місяцями і днями,
- d) роками, тижнями і днями

36. Процесуальне правонаступництво відбувається у разі заміни:

- a) неналежного позивача
- b) особи у відносинах, щодо яких виник спір
- c) судді у зв'язку із задоволенням його клопотання про відвід
- d) неналежного відповідача

37. Протягом якого терміну суддя-доповідач вчиняє дії по підготовці справи до розгляду в суді апеляційної інстанції:

- a) 15 днів
- b) 10 днів
- c) 20 днів

d) 5 днів

38. Державний виконавець, який забезпечив реальне, своєчасне і законне виконання виконавчого документа немайнового характеру, одержує винагороду в розмірі:

- a) не більше десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян
- b) не більше трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян
- c) не більше п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян
- d) винагорода не передбачена

39. Строк для подання заяви про перегляд у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами становить з дня встановлення обставин, що є підставою для перегляду:

- a) 1 місяць
- b) 1 рік
- c) 2 місяця
- d) 3 місяця

40. Забезпечення позову допускається:

- a) лише до початку судового розгляду справи
- b) тільки до чи під час попереднього судового засідання
- c) на будь-якій стадії розгляду цивільної справи
- d) тільки під час відкриття провадження у цивільній справі

41. Якщо ухвала має силу виконавчого документа то вона оформлюється з урахуванням вимог, встановлених законом України:

- a) Цивільним процесуальним кодексом
- b) «Про Державну виконавчу службу»
- c) «Про виконавче провадження»
- d) «Про судоустрій і статус суддів»

42. Розгляд справи по суті розпочинається з:

- a) вирішення клопотань учасників процесу
- b) постановлення відповідної ухвали
- c) доповіді головуєчого
- d) роз'яснення прав і обов'язків учасникам процесу

43. Позови не можуть бути об'єднані в одне провадження, якщо вони:

- a) пред'явлені різними позивачами
- b) викладені в різних позовних заявах
- c) є неоднорідними, тобто випливають з різних правовідносин
- d) пред'явлені до різних відповідачів

44. Касаційною інстанцією у цивільних справах є:

- a) Апеляційний суд м. Києва
- b) Вищий господарський суд України
- c) Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ
- d) Верховний Суд України

45. Втрачене судове провадження може бути відновлене за заявою:

- a) судового розпорядника
- b) прокурора
- c) осіб, які беруть участь у справі
- d) державного виконавця

46. Сторони мають право письмово визначити територіальну підсудність справи, крім справ, для яких встановлена:

- a) альтернативна підсудність
- b) виключна підсудність
- c) договірна підсудність
- d) загальна підсудність

47. Цивільну процесуальну правоздатність фізичні особи набувають з моменту:

- a) досягнення вісімнадцяти років
- b) народження
- c) досягнення шістнадцяти років
- d) отримання паспорта

48. Відмова стягувача від примусового виконання в процесі виконання рішення подається:

- a) до суду, який видав виконавчий документ
- b) державному виконавцеві, який передає її для визнання до суду за місцем виконання рішення
- c) до суду за місцем виконання рішення
- d) боржникові

49. Суд продовжує процесуальний строк, встановлений:

- a) судовим розпорядником
- b) судом
- c) законом
- d) прокурором

50. Примусове виконання судових рішень здійснюється:

- a) судовими виконавцями
- b) правоохоронними органами
- c) органами місцевого самоврядування
- d) державними виконавцями

51. До якого моменту дозволяється вступ правонаступника у цивільну справу:

- a) до набрання рішенням законної сили
- b) на будь-якій стадії
- c) до початку примусового виконання судового рішення
- d) до попереднього судового засідання

52. Порядок з'ясування обставин справи і порядок дослідження інших доказів визначається:

- a) законом, але може корегуватися судом
- b) виключно законом
- c) постановами Пленуму Верховного Суду України.
- d) виключно судом

53. Законним представником у суді є:

- a) опікун
- b) юрисконсульт
- c) адвокат
- d) будь-яка повністю дієздатна особа

54. Прокурор не має право:

- a) збільшувати розмір позовних вимог
- b) змінювати підставу позову
- c) укладати мирову угоду
- d) відмовлятися від позову

55. У разі недостатності суми, стягненої з боржника для задоволення всіх вимог за виконавчими документами, в першу чергу задовольняються вимоги:

- a) працівників, пов'язаних з трудовими правовідносинами
- b) щодо відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я
- c) щодо стягнення аліментів
- d) забезпечені заставою про стягнення з вартості заставленого майна

56. Суд апеляційної інстанції має право постановити окрему ухвалу у разі:

- a) оголошення перерви в ході судового розгляду
- b) виявлення під час розгляду справи порушення закону
- c) скасування рішення суду першої інстанції
- d) необхідності дослідження додаткових доказів

57. У разі первинної неявки в судове засідання однієї із сторін, стосовно якої немає відомостей про вручення їй повістки, суд:

- a) повинен відкласти розгляд справи
- b) може відкласти розгляд справи
- c) розглядає справу за відсутності цієї сторони
- d) закриває провадження у справі

58. Розгляд справи по суті закінчується:

- a) з'ясуванням у сторін можливості примирення
- b) постановленням відповідної ухвали
- c) безпосереднім переходом до судових дебатів
- d) судовими дебатами та ухваленням судового рішення

59. Рішення суду апеляційної інстанції набирають законної сили:

- a) після закінчення строку на касаційне оскарження
- b) через 15 днів з моменту їх проголошення
- c) з моменту їх проголошення
- d) через 30 днів з моменту їх проголошення

60. Які факти не є підставою для звільнення від доказування:

- a) встановлені вироком у кримінальній справі, що набрав законної сили
- b) визнані сторонами та іншими особами, які беруть участь у справі
- c) визнані судом загальновідомими
- d) встановлені у рішенні органу державної влади

61. Суд залишає позовну заяву без руху, якщо:

- a) заяву подано недієздатною особою
- b) заява не оплачена судовим збором
- c) справа не підпадає під цивільну юрисдикцію суду
- d) справа не підсудна цьому суду.

62. Процесуальне правонаступництво не допускається у разі:

- a) стягнення аліментів
- b) переведення боргу
- c) уступки вимоги
- d) реорганізації юридичної особи

63. Призначення експертизи за рішенням суду оформлюється:

- a) ухвалою
- b) записом до протоколу судового засідання
- c) постановою
- d) рішенням

64. Особи, які беруть участь у виконавчому провадженні, не можуть оскаржити:

- a) зволікання державного виконавця з вчиненням виконавчих дій
- b) задоволення заяви про відвід державного виконавця
- c) дії державного виконавця
- d) відмову державного виконавця від вчинення певної виконавчої дії

65. Письмовими доказами є:

- a) офіційні письмові довідки
- b) документи, акти, довідки, листування або витяги з них
- c) речі матеріального світу
- d) нотаріально посвідчені договори

66. Позов про розподіл майна, що є спільною сумісною власністю подружжя, належить до:

- a) позовів про присудження
- b) позовів про присвоєння
- c) позовів про визнання
- d) конститутивних (перетворювальних) позовів

67. Формою збирання доказів є:

- a) оцінка доказів
- b) подання позовної заяви
- c) надання судових доручень щодо збирання доказів
- d) дослідження доказів судом

68. Суд має право постановити ухвалу про роз'єднання кількох поєднаних в одному провадженні вимог у самостійні провадження, якщо:

- a) вони пред'явлені до різних відповідачів
- b) вони викладені в різних позовних заявах
- c) вони пред'явлені різними позивачами
- d) їх спільний розгляд ускладнює вирішення справи

69. Зустрічний позов подається:

- a) відповідачем
- b) третьою особою, яка не заявляє самостійних вимог
- c) третьою особою, яка заявляє самостійні вимоги
- d) співпозивачем

70. З яких дій розпочинається допит свідка:

- a) з питань відповідача щодо обставин справи
- b) з питань суду щодо обставин справи.
- c) з питань позивача щодо обставин справи
- d) з пропозиції суду розповісти все, що відомо свідкові по справі

71. Метою окремого провадження є:

- a) встановлення наявності або відсутності юридичних фактів
- b) стягнення безспірної заборгованості
- c) вирішення спору
- d) відшкодування шкоди

72. Чи може свідок відмовитися від дачі показань:

- a) так, але лише за згодою особи, за заявою якої було викликано цього свідка
- b) так, у будь-якому разі
- c) ні, у будь-якому разі
- d) так, але лише у випадках, встановлених законом

73. Передача справи з одного суду до іншого здійснюється на підставі:

- a) окремої ухвали суду
- b) виконавчого листа
- c) ухвали суду
- d) рішення суду

74. Суд зобов'язаний призначити експертизу за заявою:

- a) позивача
- b) обох сторін
- c) відповідача
- d) свідка

5.2. Створення презентацій у PowerPoint

Загальні методичні рекомендації:

Мультимедійна презентація містить текстові матеріали, фотографії, малюнки, слайдшоу, звукове оформлення і дикторський супровід, аудіо та відеофрагменти і анімації.

1. При оформленні мультимедійної презентації необхідно дотримуватися єдиного стилю подання інформації.

2. Всі слайди презентації повинні бути виконані в програмі Microsoft PowerPoint будь-якої версії в єдиному стилі.

3. Розмір файлу повинен бути не більш ніж 2Мб, кількість слайдів 10-15.

4. Має бути титульний, інформаційний та підсумковий слайди.

5. Титульний слайд повинен відображати тему презентації і хто її виконав (прізвище, ім'я, навчальна група, курс, факультет).

6. На підсумковому слайді вказується список використаних джерел та стислий висновок роботи.

7. Формат слайдів. Параметри сторінки: - розмір слайдів - екран; орієнтація - альбомна; ширина - 24 см.; висота - 18см.; нумерація слайдів з «1».

8. Формат видачі слайдів - «Презентація на екрані».

9. Оформлення слайдів: шрифти для використання: TimesNewRoman, Arial, ArialNarrow. Не дозволяється змішувати різні типи шрифтів в одній презентації.

10. Написання: звичайний, курсив, напівжирний; колір і розмір шрифту має бути підібраний так, щоб всі надписи чітко читати на обраному полі слайду.

11. У титульному і підсумковому слайді використання анімаційних об'єктів не допускається.

12. Слайди не переповнювати текстом.

13. Використовувати прості слова та речення.

14. Вимоги до інформації: науковість, логічність, доступність, однозначність, лаконічність, завершеність, достовірність, сучасність, достатність.

15. Недопустимість граматичних та інших помилок.

16. На одному слайді не рекомендується використовувати більш ніж 3 кольори: один для фону (світлий), другий для заголовку, третій для тексту.

17. Таблична інформація вставляється до слайду як таблиця текстового процесора MS Word або табличного процесора MS Excel. Але не слід використовувати таблиці з великою кількістю даних.

18. Діаграми готуються з використанням майстра діаграм табличного процесора MS Excel.

19. Надписи до ілюстрованого матеріалу повинні відповідати його змісту.

20. Файлу мультимедійної презентації надати ім'я та розширення ppt. Наприклад: Петренко А. С- petrenko_as.ppt або as_petrenko.ppt

Примітка: у презентації розміщувати тільки оптимізовані (стислі) високої якості зображення.

Приблизна тематика (напрямок розробки) презентацій у PowerPoint, що пропонуються (відповідно до структури навчальної дисципліни)

1. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин, їх класифікація.
2. Суд – обов'язковий суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин.
3. Склад суду. Правове положення суддів у цивільному процесі. Вимоги щодо несумісності. Порядок призначення суддів.
4. Види, підстави представництва в суді.
5. Судові докази та доказування.
6. Судові витрати в цивільному судочинстві: поняття, види.
7. Поняття і види позову. Елементи позову.
8. Мирова угода.
9. Зміст і форма позовної заяви. Подання позовної заяви.
10. Поняття та порядок розгляду справи по суті.
11. Судове засідання – процесуальна форма розгляду цивільних справ.
12. Фіксування судового процесу.
13. Поняття та види судових рішень.
14. Заочний розгляд справи: поняття, умови і порядок.

15. Поняття та особливості наказного провадження.
16. Окреме провадження: поняття, суть, значення.
17. Процесуальні особливості розгляду справ окремого провадження.
18. Апеляційне оскарження: поняття, суть, основні положення
19. Касаційне оскарження: поняття, суть і значення. Право касаційного оскарження.
20. Провадження у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами.
21. Порядок звернення судових рішень до виконання. Відкриття виконавчого провадження.
22. Судовий контроль за виконанням судових рішень. Поворот виконання.

6. Індивідуальні завдання

6.1. Підготовка рефератів

Загальні методичні рекомендації: Реферат (доповідь) оформлюється у вигляді письмової роботи в обсязі 5-7 сторінок. Представляється на папері та електронному носії.

Приблизна тематика рефератів, доповідей (відповідно до структури навчальної дисципліни):

1. Судова практика, її роль у цивільному судочинстві.
2. Право на справедливий судовий розгляд.
3. Конституційні засади цивільного судочинства.
4. Принцип верховенства права та законності в цивільному процесі.
5. Гласність та відкритість судового розгляду.
6. Диспозитивність в цивільному процесі.
7. Змагальність в цивільному процесі.
8. Відвід суду. Самовідвід.
9. Учасники судового процесу. Їх процесуальні права та обов'язки.
10. Сторони - основні учасники цивільного процесу.
11. Співучасть у судовому процесі, як різновид процесуальної множинності суб'єктів.
12. Підстави необхідної та факультативної співучасті.
13. Значення інституту неналежності відповідача у судовому процесі.
14. Підстави процесуального правонаступництва.
15. Інститут третіх осіб у судовому процесі.
16. Відмінність третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору від співучасників(співпозивачів. співвідповідачів).
17. Участь у судовому процесі уповноваженого Верховної Ради з прав людини.
18. Участь прокуратури у судовому процесі.
19. Поняття та види представництва.
20. Адвокат у судовому процесі.
21. Законне представництво у суді.

22. Процесуальні види строків обчислення.
23. Судові витрати.
24. Застосування заходів процесуального примусу.
25. Цивільна юрисдикція.
26. Розмежування юрисдикції цивільних, господарських, адміністративних судів.
27. Наказ та наказне провадження.
28. Окреме провадження в структурі цивільного судочинства.
29. Належність доказів і допустимість засобів доказування у судовій практиці.
30. Предмет доказування та обґрунтованість судових рішень.
31. Допит сторін, третіх осіб, їх представників, як свідків та їх правовий імунітет.
32. Показання свідків, порядок їх дослідження. Імунітет свідка.
33. Письмові та речові докази. Порядок їх дослідження.
34. Судова експертиза та висновок експерта у судовому процесі.
35. Позов та його види.
36. Пред'явлення позову та відкриття провадження по справі.
37. Відмова у прийнятті заяви у цивільній справі.
38. Підготовче провадження та порядок його проведення
39. Фіксування судового процесу.
40. Відкладення розгляду справи у судовій практиці.
41. Зупинення провадження у справі у судовій практиці.
42. Закриття провадження у справі у судовій практиці.
43. Залишення заяви без розгляду у судовій практиці.
44. Судове рішення, як акт правосуддя.
45. Вимоги, яким повинно відповідати судове рішення.
46. Засоби усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив.
47. Законна сила судового рішення. Об'єктивні та суб'єктивні межі законної сили судового рішення.
48. Види ухвал суду першої інстанції.
49. Заочний розгляд справи.
50. Загальні правила окремого провадження.
51. Справи про обмеження цивільної дієздатності, визнання фізичної особи недієздатною та поновленню цивільної дієздатності фізичної особи.
52. Справи про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.
53. Справи про визнання фізичної особи безвісно відсутньої або оголошення її померлою.
54. Справи про усиновлення.
55. Справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення.
56. Справи про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі.
57. Справи про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність.

- 58.Справи про визнання спадщини відумерлою.
- 59.Справи про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку.
- 60.Справи про примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу.
- 61.Справи про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб.
- 62.Загальна характеристика апеляційного провадження.
- 63.Порядок реалізації права на апеляційне оскарження.
- 64.Розгляд цивільної справи судом апеляційної інстанції.
- 65.Повноваження суду апеляційної інстанції.
- 66.Підстави для скасування рішення суду в апеляційному порядку і передачі справи на новий розгляд.
- 67.Підстави для скасування рішень суду першої інстанції і ухвалення апеляційним судом нового рішення.
- 68.Ухвали і рішення суду апеляційної інстанції.
- 69.Загальна характеристика касаційного провадження.
- 70.Порядок реалізації права касаційного оскарження.
- 71.Повноваження суду касаційної інстанції.
- 72.Підстави для скасування судових рішень у касаційному порядку.
- 73.Провадження у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами.
- 74.Провадження у справах про оспорювання рішень міжнародних комерційних арбітражів.
- 75.Виконання судових рішень як частина судового розгляду.
- 76.Система органів та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень.
- 77.Публічні торги у виконавчому провадженні.
- 78.Провадження у справах за участю іноземних осіб.
- 79.Третейські суди в Україні.
- 80.Третейське судочинство: основні принципи.

6.2. Підготовка наукових досліджень (рукопис) тез доповідей для участі в наукових заходах

Підготовка наукових досліджень здійснюється відповідно до **Методичних рекомендації щодо підготовки наукових досліджень здобувачами вищої освіти у Національній академії внутрішніх справ** (*Методичні рекомендації щодо підготовки наукових досліджень здобувачами вищої освіти у Національній академії внутрішніх справ / Н.В. Стратулат, М.С. Галій, Г.П. Проценко, В.Ю. Рябок; Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2019. 50 с. URL: <https://www.naiu.kiev.ua/naukova-diyalnist/naukova-diyalnist-pereminного-skladu/metodychni-rekomendacii-190320.pdf>*).

Приблизна тематика наукових досліджень:

1. Поняття і специфічні риси предмету і методу цивільного процесуального права.
2. Проблемні питання сутності і значення цивільної процесуальної форми.
3. Стадії і провадження як поняття, що визначають структуру цивільного процесу.
4. Сучасні тенденції розвитку цивільного процесуального права.
5. Наукові концепції підходів щодо визначення принципів цивільного процесу.
6. Проблемні питання доступності судового захисту в сучасному цивільному судочинстві.
7. Особливості системи і структури цивільних процесуальних правовідносин.
8. Особливості складу осіб, які беруть участь в справі: наукові концепції.
9. Особливості складу осіб, які сприяють здійсненню правосуддя: питання теорії і практики.
10. Актуальні проблеми участі прокурора в сучасному цивільному процесі України.
11. Проблемні питання участі в процесі Уповноваженого Верховної Раді України з прав людини.
12. Проблемні питання участі в цивільному процесі експерта.
13. Представництво в цивільному процесі: актуальні проблеми теорії і практики.
14. Місце судового доказування в здійсненні цілей і завдань правосуддя.
15. Проблемні питання поняття судового доказування в науці цивільного процесуального права.
16. Поняття та ознаки судових доказів: нові підходи вчених процесуалістів.
17. Належність доказів і допустимість засобів доказування: проблеми теорії і практики.
18. Юридична природа мирової угоди.
19. Поняття, види та роль судових рішень у захисті прав і свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, інтересів суспільства і держави.
20. Проблемні питання щодо поняття, видів, сутності ухвал суду першої інстанції.
21. Теоретичні проблеми апеляційного оскарження рішень суду першої інстанції.
22. Основні особливості сучасної моделі апеляційного провадження.
23. Виникнення і розвиток інституту касаційного оскарження судових рішень.

24. Проблемні питання щодо суб'єктів права та умов перегляду судових рішень Верховним Судом України.

25. Підстави перегляду судових рішень Верховним Судом України: проблемні питання.

26. Обов'язковість судових рішень Верховного Суду України: проблеми судової практики.

27. Правова природа провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами.

28. Загальна характеристика провадження щодо перегляду рішення, ухвали суду чи судового наказу у зв'язку з нововиявленими обставинами.

6.3. Відповідно до навчального плану із навчальної дисципліни «Цивільний процес» передбачена підготовка курсових робіт.

Підготовка курсової роботи здійснюється відповідно до Положення про курсову роботу в Національній академії внутрішніх справ, затвердженого рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 24.02.2021
Протокол № 5/13-5 (URL: <https://okop.naiu.kiev.ua/assets/files/example3/kursova%20robota.pdf>).

Приблизна тематика курсових робіт

1. Загальна характеристика цивільного судочинства України: поняття, завдання та стадії.

2. Поняття та система основних засад (принципів) цивільного судочинства України.

3. Диспозитивність та змагальність сторін як галузеві принципи цивільного судочинства України.

4. Поняття та види цивільної юрисдикції.

5. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин.

6. Поняття та склад учасників судового процесу.

7. Сторони у цивільному процесі, їхні спеціальні процесуальні права та обов'язки.

8. Поняття, підстави та види процесуальної співучасті у цивільному судочинстві України.

9. Поняття, види та правовий статус третіх осіб у цивільному процесі України.

10. Участь у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.

11. Участь у цивільному процесі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

12. Представництво у цивільному процесі: поняття, види та значення.

13. Інші учасники судового процесу як суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин.

14. Поняття та стадії доказування у цивільному судочинстві України.

15. Підстави та порядок забезпечення доказів.

16. Судові виклики та повідомлення у цивільному судочинстві України.

17. Поняття та види судових витрат, їх розподіл між сторонами.
18. Попереднє визначення, забезпечення та попередня оплата судових витрат.
19. Поняття та види процесуальних строків.
20. Поняття, види та підстави застосування заходів процесуального примусу.
21. Наказне провадження як вид цивільного судочинства.
22. Поняття ознаки та сутність позовного провадження як виду цивільного судочинства.
23. Поняття позову, його елементи та види.
24. Підстави, види та порядок забезпечення позову.
25. Захист відповідача від пред'явленого позову: відзив, заперечення та зустрічний позов.
26. Сутність, завдання та значення підготовчого провадження як стадії розгляду справи у суді першої інстанції.
27. Мирова угода сторін у цивільному судочинстві України.
28. Врегулювання спору за участю судді.
29. Поняття, значення та основні етапи розгляду справи по суті.
30. Особливості порядку розгляду та вирішення справ у спрощеному позовному провадженні.
31. Поняття та види судових рішень, їх законність і обґрунтованість.
32. Умови та порядок заочного розгляду справи.
33. Особливості здійснення цивільного судочинства в умовах воєнного стану.
34. Окреме провадження як вид цивільного судочинства.
35. Сутність та значення апеляційного провадження як стадії цивільного судочинства.
36. Загальна характеристика касаційного провадження.
37. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
38. Порядок звернення судових рішень до виконання.
39. Сутність та порядок відновлення втраченого судового провадження.
40. Умови та порядок визнання та звернення до виконання рішень іноземних судів.

7. Методи навчання

Під час освітнього процесу використовуються наступні методи навчання:

1) Інтерактивні методи:

- ✓ Відповіді на запитання і опитування думок студентів у форматі полілогу або групової бесіди.
- ✓ Аналіз історій і ситуацій.
- ✓ Дискусії, дебати, полеміки.
- ✓ Мозковий штурм.
- ✓ Відпрацювання навичок.
- ✓ Ігрове перевтілення.

2) Активні методи:

- ✓ Моделювання професійної діяльності.
- ✓ Навчання інших.
- ✓ Метод активних ігор.

3) Інноваційні методи:

- ✓ Компетентнісний (відповідно до ОПП ЗВО).
- ✓ Інтегровані методи навчання (безпосередньо такі - заняття-ділова зустріч, заняття-навчальна конференція, заняття-інсценування),
- ✓ Проєктно-дослідницький метод.
- ✓ Робота з інформацією (відеоогляд, сторітелінг - за конкретно заданим напрямком).

4) Практичні методи:

- ✓ Практичні роботи.
- ✓ Вправи.
- ✓ Творчі роботи.

5) Методи дистанційного навчання:

- ✓ Відеоконференції в форматі лекцій або семінарів. Зв'язок студентів з викладачем забезпечують різноманітні сучасні платформи, такі як: Zoom, Moodle;
- ✓ Онлайн дискусії;
- ✓ Індивідуальне і групове консультування. Викладач дає додаткові роз'яснення щодо виконання завдань через чати та e-mail-надсилання;
- ✓ Віддалені практикуми і тестування;
- ✓ Відеозаписи лекцій;
- ✓ Вікторини, бліц-опитування, квізи;

8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів, є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

8.1. Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на семінарських, практичних та консультаціях, результати самостійної роботи осіб, що навчаються) рекомендується проводити за критеріями:

Завдання, задачі, роботи (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

- 0% - завдання не виконано;
- 40% - завдання виконано частково або невчасно, а відповідь містить суттєві помилки методичного характеру;
- 60% - завдання виконано повністю, але невчасно, а відповідь містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;
- 80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте відповідь містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);
- 100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

8.2. Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (% від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

- 0% - завдання не виконано;
- 40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;
- 60% - завдання виконано повністю і вчасно, висновки містять окремі недоліки, судження особи, що навчається не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;
- 80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте висновки містять окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;
- 100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

8.3. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

8.3.1. Нормативне підґрунтя встановлення рейтингу компетентності здобувачів

Нормативним підґрунтям встановлення рейтингу компетентності є Закон України «Про вищу освіту». Відповідно до статті 50 Закону України «Про вищу освіту» формами організації освітнього процесу є: 1) навчальні заняття; 2) самостійна робота; 3) практична підготовка; 4) контрольні заходи.

Розподіл балів, з яких формується рейтинг компетентності здобувача, відбувається між поточним контролем (60 балів) та підсумковим контролем (40 балів).

8.3.2. Рейтинг компетентності здобувачів з навчальної дисципліни

Рейтинг компетентності з навчальної дисципліни, що забезпечуються кафедрою включає *рейтинг компетентності з навчальної роботи* (аудиторна робота та самостійна робота) та *рейтинг компетентності з підсумкового*

Характеристика оцінювання рівня компетентності здобувача

Бали	Критерій оцінювання компетентності
2 ¹	Незадовільний рівень компетентності. У здобувача відсутні знання навчального матеріалу або він відмовляється відповідати на запитання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Здобувач має <i>фрагментарні знання</i> , що базуються на попередньому досвіді. Не здатен формулювати визначення понять, класифікаційні критерії та тлумачити їхній зміст. Не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.
3	Достатній рівень компетентності. Здобувач має <i>базові знання</i> з навчальної дисципліни. Формує юридичні поняття, класифікаційні критерії, але допускає інтерпретаційні помилки. Може виокремити ознаки явища та їх охарактеризувати (риси, властивості, аспекти). Відповідь надається за одним джерелом навчальної літератури. При відтворенні знань застосовує репродуктивний тип мислення, відсутнє системне викладення навчального матеріалу. Не вміє доказово обґрунтовувати свої судження, допускає неточності при використанні знань для вирішення практичних завдань.
4	Добрий рівень компетентності. Здобувач має <i>грунтовні знання</i> навчального матеріалу, але під час відповіді допускає незначні помилки. Володіє категоріально-понятійним апаратом та здатен використовувати знання для вирішення практичних завдань. Може охарактеризувати склад (зміст) явища (або внутрішню побудову явища) та його елементів. Може обґрунтувати призначення явища, яке конкретизується у його функціях (напрямках впливу на інші явища). Може навести подібність та відмінність з іншими спорідненими та протилежними явищами. Відповідь надається за декількома джерелами навчальної літератури, з посиланням на нормативно-правові акти та наведенням прикладів. При відтворенні знань застосовує продуктивний тип мислення.
5	Відмінний рівень компетентності. Здобувач має <i>системні знання</i> глибоко і повно засвоїв увесь навчальний матеріал, в якому легко орієнтується, володіє категоріально-понятійним апаратом, вміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Може навести особливості інтерпретації правових явищ в різних теоріях, загальне та відмінне в різних позиціях вчених, як в національному так і в міжнародному та європейському праві (в межах часу, предмету, простору). Здатен обґрунтувати перспективи розвитку правових явищ в Україні. Відповідь надається на основі знань державних програм, концепцій, проектів нормативно-правових актів, а також наукових досліджень вітчизняних та закордонних вчених. Даний рівень компетентності передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення. При відтворенні знань застосовує евристичний тип мислення.

Рейтинг компетентності з навчальної роботи здобувача з дисципліни, визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу здобувача,

¹Здобувачу слід пам'ятати, що отримання зазначеного балу негативно впливає на загальний рейтинг компетентності і може привести до академічної заборгованості.

отриманого на семінарських та практичних заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни та помноженого на коефіцієнт K_1 ($K_1=60:5=12$) з округленням результату до цілого числа.

Середній бал здобувача визначається шляхом додавання усіх балів отриманих на семінарських та практичних заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни, поділених на кількість відповідей здобувача з округленням результату до десятих (наприклад 3,8 або 4,5)¹. При визначенні середнього балу здобувача необхідною умовою його зарахування є те, що відповідні бали мають бути отриманні здобувачем не менше як на 50% занять з навчальної роботи. У разі не виконання зазначеної умови або коли середньоарифметичний бал здобувача менший 2,5 здобувач вважається таким, що має академічну заборгованість яку зобов'язаний ліквідувати шляхом відпрацювання тем програми навчальної дисципліни з яких не має відповідних балів.

8.3.4. Рейтинг з підсумкового контролю здобувачів

Відповідно до навчального плану підсумковий контроль із навчальної дисципліни «Цивільний процес», що забезпечуються кафедрою передбачений у формі заліку/екзамену (для денної та заочної форми навчання).

Підсумковий контроль із перевірки компетентності з навчальних дисциплін, що забезпечуються кафедрою складається письмово або усно за білетами підсумкового контролю які пропонуються здобувачу. Максимальна кількість балів з підсумкового контролю здобувачів становить 40 балів.

Кількість білетів підсумкового контролю має перевищувати кількість здобувачів у навчальній групі не менше ніж на 5 одиниць. Кількість питань в білеті підсумкового контролю з навчальних дисциплін визначається кафедрою з урахуванням специфіки дисципліни².

Оцінювання компетентності здобувача під час підсумкового контролю здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне питання. Виставляючи рівень компетентності, науково-педагогічний працівник має його обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями (табл. 2).

Рейтинг компетентності з підсумкового контролю здобувача визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу здобувача отриманого за кожне питання білету підсумкового контролю помножене на коефіцієнт K_2 ($K_2=40:5=8$) з округленням результату до цілого числа.

¹Наприклад, з дисципліни навчальним планом передбачено 5 семінарських та практичних занять. Для того щоб не мати академічної заборгованості здобувач має відповідати більше ніж на 50% занять тобто на 3 парах. Отже, виконуючи зазначену вимогу він працював на першому занятті і отримав 3 бали, на другому занятті він не підготувався і отримав 2 бали (які в подальшому пересклав на 4), на третьому занятті здобувач був відсутній з поважної причини, отримав «Н», яку в подальшому пересклав на 3 бали, на останньому – 4 бали. Середньоарифметичний бал складає загальна сума балів поділена на кількість оцінок $(3+2+4+3+4):5=3,2$. Відповідно рейтинг компетентності з навчальної роботи здобувача буде $3,2 \times 12 = 38,4 \approx 38$.

²Наприклад, два теоретичних питання, одне практичне, одне питання з переліку питань що виноситься на самостійну роботу.

Середньоарифметичний бал здобувача з підсумкового контролю визначається шляхом додавання усіх балів отриманих за кожне питання білету підсумкового контролю поділених на кількість питань білету з округленням результату до десятих (наприклад 3,8 або 4,5)¹.

8.3.5. Рейтинг наукової роботи здобувача

За результатами семестрової наукової роботи здобувача його рейтинг компетентності з дисципліни може бути підвищений з урахуванням рівнів результативності такої роботи.

Рейтингові бали за наукову роботу здобувачів нараховуються з урахуванням рівнів результативності цієї роботи. Відповідні значення рівнів та додаткові бали визначаються згідно з таблицею (табл. 3).

Таблиця 3

Характеристика оцінювання рівня творчих досягнень здобувача

Результати творчої роботи здобувача	Рівень результативності та додаткові бали
Стаття у факультетському (інститутському) збірнику, призове місце на конкурсі наукових робіт здобувачів (здобувачів, студентів) факультету (інституту), приз за експонат на виставці здобувачських (студентських) робіт, доповідь на факультетській (інститутській) науковій конференції та ін.	I рівень, факультетський (інститутський) – 5 балів
Ті ж досягнення на заходах академічного рівня, прийняття до розгляду заявки на патент та ін.	II рівень, академічний – 10 балів
Ті ж досягнення на заходах міжвузівського рівня чи МОН, МВС декілька досягнень II рівня, участь у республіканських виставках, національних олімпіадах, отримання державного патенту, заявка на закордонне патентування.	III рівень, міністерський, міжвузівський – 15 балів
Статті в міжнародних збірниках та журналах, доповіді на міжнародних конференціях і семінарах, участь у міжнародних олімпіадах, конкурсах та виставках, отримання закордонного патенту.	IV рівень, міжнародний – 20 балів

8.3.6. Фіксація результатів компетентності здобувача

Для занесення результатів компетентності здобувача у відомість обліку успішності, залікову книжку здобувача використовується таблиця співвідношення між рейтингом здобувача та ECTS оцінками (табл. 4).

¹Наприклад, здобувач відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 3 бали, за друге 4 бали, за третє 5 балів, за четверте 2 бали. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання екзамену буде $((3+4+5+2)\div 4)\times 8 = 28$. Або інший приклад, здобувач відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 3 бали, за друге 4 бали, за третє 5 балів. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання екзамену буде $((3+4+5)\div 3)\times 8 = 32$. Або ще приклад, здобувач відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 4 бали, за друге 5 балів. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання екзамену буде $((4+5)\div 2)\times 8 = 36$.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74		D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна та з урахуванням дистанцій

9.1. Під час проведення занять в очному (offline) режимі використовуються наступні засоби програмного забезпечення:
інтерактивні, мультимедійні проектори, комп'ютери, планшети, інтерактивна дошка.

9.2. Під час проведення занять в змішаний (blended) режимі використовуються наступні засоби програмного забезпечення:
доступ до дистанційних навчальних курсів дисциплін на офіційному вебпорталі НАВС через мережу Інтернет.

9.3 Під час проведення занять без очної складової в дистанційному режимі (on-line) за вибором викладача використовується:
програмне забезпечення через мережу Інтернет.

10. Перелік питань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Перелік контрольних питань формується відповідно до структури програми навчальної дисципліни і містить наступні питання:

1. Поняття та предмет цивільного процесуального права як галузі права.
2. Система цивільного процесуального права.
3. Цивільне процесуальне законодавство.
4. Поняття, завдання, види та стадії цивільного судочинства.

5. Поняття та система принципів цивільного судочинства.
6. Загальноправові принципи цивільного процесуального права.
7. Характеристика окремих принципів цивільного судочинства: гласність судового процесу, мова цивільного судочинства, змагальність сторін, диспозитивність цивільного судочинства, забезпечення права на перегляд та оскарження судового рішення, обов'язковість судових рішень.
8. Визначення складу суду. Склад суду.
9. Підстави для відводу (самовідводу) судді. Наслідки відводу суду (судді).
10. Склад учасників справи. Процесуальні права та обов'язки учасників справи.
11. Цивільна процесуальна правоздатність. Цивільна процесуальна дієздатність.
12. Сторони у судовому процесі, їхні спеціальні процесуальні права та обов'язки.
13. Процесуальна співучасть.
14. Залучення до участі у справі співвідповідача. Заміна неналежного відповідача.
15. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору
16. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору
17. Процесуальне правонаступництво.
18. Участь у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.
19. Поняття і види представництва у судовому процесі.
20. Особи, які можуть бути представниками. Особи, які не можуть бути представниками.
21. Повноваження представника в суді. Документи, що підтверджують повноваження представників.
22. Склад інших учасників судового процесу.
23. Цивільний процесуальний статус інших учасників судового процесу.
24. Поняття та види цивільної юрисдикції.
25. Предметна та суб'єктна юрисдикція.
26. Інстанційна юрисдикція.
27. Територіальна юрисдикція (підсудність).
28. Поняття доказів у судовому процесі. Види засобів доказування: письмові, речові та електронні докази, висновки експертів, показання свідків.
29. Обов'язок доказування і подання доказів.
30. Предмет доказування. Підстави звільнення від доказування.
31. Оцінка доказів.
32. Забезпечення доказів.
33. Поняття процесуальних строків та їх види.
34. Обчислення процесуальних строків. Початок перебігу і закінчення процесуальних строків.

35. Зупинення, поновлення та продовження процесуальних строків.
 36. Поняття і види судових повісток.
 37. Порядок вручення судових повісток.
 38. Поняття та види судових витрат.
 39. Попереднє визначення суми судових витрат. Забезпечення та попередня оплата судових витрат.
 40. Відстрочення та розстрочення судових витрат, зменшення їх розміру або звільнення від їх оплати.
 41. Розподіл судових витрат між сторонами.
 42. Поняття і види заходів процесуального примусу.
 43. Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу.
 44. Поняття позову. Види позовів.
 45. Підстави і види забезпечення позову. Зустрічне забезпечення.
 46. Заяви по суті справи, їх види.
 47. Позовна заява, її зміст і форма. Пред'явлення позову.
 48. Залишення позовної заяви без руху, повернення заяви, відмова у відкритті провадження у справі.
 49. Відкриття провадження у справі.
 50. Підготовче провадження.
 51. Захист відповідача від пред'явленого позову. Відзив, заперечення та зустрічний позов.
 52. Врегулювання спору за участю судді.
 53. Відмова позивача від позову, визнання позову відповідачем.
- Мирова угода сторін.
54. Завдання і строки розгляду справи по суті.
 55. Відкриття розгляду справи по суті.
 56. З'ясування обставин справи та дослідження доказів.
 57. Судові дебати та ухвалення рішення.
 58. Фіксування судового процесу.
 59. Зупинення і закриття провадження у справі. Залишення позову без розгляду.
 60. Поняття та види судових рішень.
 61. Порядок ухвалення судового рішення.
 62. Законність і обґрунтованість судового рішення.
 63. Проголошення судового рішення.
 64. Набрання рішенням суду законної сили.
 65. Справи, що розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження.
 66. Особливості розгляду справи у порядку спрощеного позовного провадження.
 67. Умови та порядок проведення заочного розгляду справи.
 68. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ.
 69. Порядок розгляду справ про видачу судового наказу.
 70. Зміст судового наказу.
 71. Скасування судового наказу.

72. Набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачеві.
73. Поняття і сутність окремого провадження.
74. Справи, що розглядаються в порядку окремого провадження.
75. Порядок розгляду справ окремого провадження.
76. Поняття та сутність апеляційного провадження. Суди апеляційної інстанції.
77. Право апеляційного оскарження.
78. Строк на апеляційне оскарження.
79. Форма і зміст апеляційної скарги, порядок її подання.
80. Відкриття апеляційного провадження.
81. Апеляційний розгляд.
82. Повноваження суду апеляційної інстанції.
83. Постанова суду апеляційної інстанції.
84. Поняття та сутність касаційного провадження. Суд касаційної інстанції.
85. Право касаційного оскарження.
86. Строк на касаційне оскарження.
87. Форма і зміст касаційної скарги, порядок її подання.
88. Відкриття касаційного провадження.
89. Касаційний розгляд.
90. Повноваження суду касаційної інстанції.
91. Постанова суду касаційної інстанції.
92. Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
93. Розгляд заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.
94. Негайне виконання судових рішень.
95. Звернення судових рішень до виконання.
96. Відстрочення і розстрочення виконання. Зміна чи встановлення способу і порядку виконання.
97. Зупинення виконання судового рішення.
98. Поворот виконання рішення, постанови.
99. Судовий контроль за виконанням судових рішень.
100. Визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню.
101. Визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню.
102. Право на звернення до суду із заявою про відновлення втраченого судового провадження.
103. Розгляд заяви про відновлення втраченого судового провадження.
104. Звернення суду України із судовим дорученням про надання правової допомоги до іноземного суду.
105. Виконання в Україні судових доручень іноземних судів.

11. Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 13.11.2023).
2. Сімейний кодекс України: Закон від 10.01.2002 № 2947-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>. (дата звернення: 13.11.2023).
3. Житловий Кодекс Української РСР: Закон УРСР від 30.06.1983 р. № 5464-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10> (дата звернення: 13.11.2023).
4. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> (дата звернення: 13.11.2023).
5. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/322-08>. (дата звернення: 13.11.2023).
6. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 13.11.2023).
7. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 13.11.2023).
8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17> (дата звернення: 13.11.2023).
9. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 р. № 2398-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17> (дата звернення: 13.11.2023).
10. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1404-19> (дата звернення: 13.11.2023).
11. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 р. № 1798-VIII. URL: zakon.rada.gov.ua/go/1798-19 (дата звернення: 13.11.2023).
12. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 р. № 2398-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17> (дата звернення: 13.11.2023).
13. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15> (дата звернення: 13.11.2023).
14. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/755-15> (дата звернення: 13.11.2023).
15. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 р. № 675-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/675-19> (дата звернення: 13.11.2023).

16. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19> (дата звернення: 13.11.2023).
17. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20.11.2012 р. № 5492-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5492-17> (дата звернення: 13.11.2023).
18. Про забезпечення права на справедливий суд: Закон України від 12.02.2015 р. № 192-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/192-19> (дата звернення: 13.11.2023).
19. Про захист персональних даних: Закон України від 01 червня 2010 р. зі змінами та доповненнями URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17 (дата звернення: 13.11.2023).
20. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 р. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12 (дата звернення: 13.11.2023).
21. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 р. № 898-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/898-15> (дата звернення: 13.11.2023).
22. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 р. № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15> (дата звернення: 13.11.2023).
23. Про нотаріат: Закон України від 02 вересня 1993 р. № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12> (дата звернення: 13.11.2023).
24. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 р. № 658-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14> (дата звернення: 13.11.2023).
25. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02 червня 2016 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1403-19> (дата звернення: 13.11.2023).
26. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1697-18> (дата звернення: 13.11.2023).
27. Про судовий збір: Закон України від 08 липня 2011 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3674-17> (дата звернення: 13.11.2023).
28. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р.: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (дата звернення: 13.11.2023).
29. Про третейські суди: Закон України від 11 травня 2004 р.: http://kodeksy.com.ua/pro_tretejs_ki_sudi.htm (дата звернення: 13.11.2023).
30. Про затвердження Порядку підтвердження факту народження дитини поза закладом охорони здоров'я: Постанова Кабінету Міністрів України від від 9 січня 2013 р. № 9. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9-2013-%D0%BF> (дата звернення: 13.11.2023).
31. Про затвердження Правил державної реєстрації актів громадянського стану в Україні: Наказ Міністерства юстиції України від 18.10.2000 № 52/5. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-00> (дата звернення: 13.11.2023).

32. Порядок розгляду відділами державної реєстрації актів цивільного стану - учасниками пілотного проекту заяв у сфері державної реєстрації актів цивільного стану, поданих через мережу Інтернет: Наказ Міністерства юстиції України від 09.07.2015 № 1187/5. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0813-15> (дата звернення: 13.11.2023).

33. Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності приватного нотаріуса: Постанова Кабінету міністрів України від 19 серпня 2015 р. № 624. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/6242015%D0%BF> (дата звернення: 13.11.2023).

34. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: Наказ Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5 зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z028212> (дата звернення: 13.11.2023).

35. Деякі питання, що стосуються Програми стажування уповноваженої посадової особи органу місцевого самоврядування в державній нотаріальній конторі або у приватного нотаріуса з питань оформлення спадкових прав: Наказ Міністерства юстиції України № 2727/5 від 23.12.2015 зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z163815> (дата звернення: 13.11.2023).

36. Про ліквідацію та утворення місцевих загальних судів: Указ Президента України від 29.12.2017 р № 449/2017. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/4492017-23382> (дата звернення: 13.11.2023).

37. Про ліквідацію апеляційних судів та утворення апеляційних судів в апеляційних округах: Указ Президента України від 29.12.2017 р № 452/2017. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/4522017-23378> (дата звернення: 13.11.2023).

38. Рішення Конституційного Суду України від 01.06.2016 р. у справі № 1-1/2016 за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення третього речення частини першої статті 13 Закону України «Про психіатричну допомогу» (справа про судовий контроль за госпіталізацією недієздатних осіб до психіатричного закладу). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-16> (дата звернення: 13.11.2023).

Основна література

1. Цивільний процес України: підручник / кол. авторів; за ред. В. О. Кучера. – Львів: ЛьвДУВС, 2016. – 768 с.

2. Цивільний процес : навч. посіб. / [О. Г. Бортнік, О. Л. Зайцев, В. А. Кройтор та ін.] ; за заг. ред. проф. В. А. Кройтора ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2022. – 336 с.

3. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондрат'єва, Л.А. Остафійчук, А.Л. Паскар, І.Ю. Татулич;

за ред. О.В. Гетманцева. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022, 412 с.

4. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондрат'єва, Л.А. Остафійчук, А.Л. Паскар, І.Ю. Татулич; за ред. О.В. Гетманцева. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.

5. Цивільний процес : навч. посіб. для підготовки студентів 3-го та 4-го курсів бакалаврату літо 2022 року / [уклад. К. В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.] ; за заг. ред. проф. К. В. Гусарова. – Харків : ТОВ «Оберіг», 2020. – 229 с. – Електронне видання. – <https://nlu.edu.ua/depart/kafedra-cyvilnogo-proczesu/>.

6. Цивільний процес України : Навч. посіб. для студ. юрид. спец. закладів вищої освіти / І. О. Ізарова, Р. Ю. Ханік-Посполітак. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Київ : ВД «Дакор», 2019. – 274 с.

7. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв – К.: Алерта, 2019. – 506 с.

8. Фазикош В.Г., Булеца С.Б., Заборовський В.В., Феннич В.П. Цивільний процес : підручник. Вид. дім "Гельветика", 2022. 932 с.

9. Актуальні проблеми права інтелектуальної власності : [навч.посіб.] / За ред. І. С. Тімуш, Ю. В. Нікітіна, В. П. Мироненко. К. : КНТ ; ЦУЛ, 2014. 336 с.

10. Васильєв С. В. Цивільний процес: підруч. К.: Алерта, 2019. 506 с.

11. Цивільний процес (загальна частина) : навч. посіб. 2-е вид., доп. і перероб. / кер. авт. кол. А.В. Коваленко. Дніпро : ДДУВС; Ліра ЛТД, 2017. 192 с.

12. Чурпіта Г. В. Захист сімейних прав та інтересів у порядку непозовного цивільного судочинства: [моногр.]. К.: Алерта, 2016. 434 с.

13. Юровська Г.В., Даценко В.М., Гуцал Л.В. 93 питання з сімейного права: посіб. для суддів. К.: Алерта, 2020. 98 с.

14. Ясинок М. М., Запара С. І. Масові (групові) та похідні позови в процесуальному праві України: постановка проблеми: наук.-практ. посібник. К. Алерта, 2019. 276 с.

Додаткова література

1. Iryna Borovska, Mykhailo Pokalchuk, Kateryna Sokh, Oksana Yalova, Liubov Zubkova, Official work in Ukraine: characteristics of legal status and recurring problems. *Cuestiones Politicas*. 2020. Volume 38. Issue 66. P. 343–357. Web of Science. URL: <https://www.produccioncientificaluz.org/index.php/cuestiones/article/view/34330>.

2. Senyk, S., Churpita, H., Borovska, I., Kucher, T., & Petrovskyi, A. The problems of defining the legal nature of the court judgement *Amazonia Investiga*, 11(56), 2022. P. 48–55. (DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.56.08.5>).

3. Боровська І.А. Принцип правової визначеності у системі принципів цивільного судочинства. *Право і суспільство*. 2020. № 4. С. 47–54. URL: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/4_2020/9.pdf.

4. Боровська І. А. До питання розгляду справ про визнання фізичної особи недієздатною в контексті реформування цивільного процесуального законодавства України. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2020. № 2. С. 38–44. URL: <http://law.journalsofznu.zp.ua/archive/visnik-2-2020/5.pdf>.
5. Боровська І.А. Відшкодування судових витрат сторони, на користь якої ухвалене судове рішення в системі принципів цивільного судочинства. *Науковий вісник публічного та приватного права. Збірник наукових праць*. 2020. Вип. 2. С. 44–49. URL: <http://nvppp.in.ua/vip/2020/2/10.pdf>.
6. Боровська І.А. До питання визначення юридичної природи врегулювання спору за участю судді. *Юридична Україна*. 2020. № 3. С. 72–74. https://yurincom.com/wp-content/uploads/2020/07/YuUkr_3-2020_zmist_ok.pdf.
7. Боровська І.А., Петровський А.В. Сутність та окремі аспекти правової реалізації принципу пропорційності у цивільному судочинстві. *Правова позиція*. 2021. № 2 (31). С. 44–49. URL: <http://legalposition.umsf.in.ua/archive/2021/2/9.pdf>
8. Боровська І. А. Окремі аспекти розгляду і вирішення трудових спорів у позовному провадженні цивільного судочинства. *Юридична наука*. 2021. № 3. С. 78–84. URL: <https://journal-nam.com.ua/index.php/journal/article/view/183>
9. Боровська І.А. Особливості процесуальної форми спрощеного позовного провадження у цивільному судочинстві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2021. Серія Право. Вип. 65. С. 90–97.
10. Боровська І.А, Петровський А.В. Особливості реалізації принципу судового керівництва (case management) у цивільному судочинстві України *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 6. С. 68–75.
11. Боровська І.А. Презумпції та фікції доказування як спеціальні юридичні засоби процесуально економії у цивільному судочинстві. *Актуальні проблеми держави і права*. 2023. Вип. 97. С.13–21.
12. Боровська І.А., Білянська Н.В. Співвідношення принципів верховенства права та законності у цивільному судочинстві України. *Юридичний вісник*. 2023. № 2. С. 7–14.
13. Боровська І.А., Веренкіотова О.В. Принцип концентрації у цивільному судочинстві України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 8. С. 80–83.
14. Петровський А.В., Боровська І.А. Правовий статус третіх осіб у цивільному процесі України. *Часопис цивілістики*. 2023. № 49. С. 51–55.
15. Боровська І.А. Реалізація принципу пропорційності у цивільному судочинстві України за участю третіх осіб у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 11. С. 139–143.
16. Боровська І.А. Правовий статус сторін та третіх осіб у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави (в

контексті реалізації принципу правової визначеності). *Актуальні питання у сучасній науці*. Серія «Право». 2024. №. 1(19). С. 322–335.

17. Братель О. Функції процесуальних юридичних фактів у цивільному судочинстві України. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 3. С. 4–14.

18. Братель О. Г. Забезпечення гласності і відкритості судового процесу при здійсненні цивільного судочинства. Правове забезпечення політики держави на сучасному етапі її розвитку : Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Донецьк, 6–7 березня 2015 р.). Д.: Східноукр. наук. юрид. орг-ція, 2015. С. 32–34.

19. Братель О. Г. Позов цивільний процесуальний та матеріально-правовий юридичний факт. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 1. С. 3–10.

20. Братель О. Г. Категорії позов і позовна заява як складові цивільних процесуальних юридичних фактів. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 2. С. 4–12.

21. Гопанчук В.С., Петровський А.В. Роль суду у визначенні цивільно-правових норм, що містять темпоральні оціночні поняття. *Наукові перспективи*. 2023. № 11 (41). С.799-811. URL: <https://http://perspectives.pp.ua/index.php/np/issue/view/187>. DOI [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11\(41\)-799-811](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11(41)-799-811)

22. Вербіцька М. Деякі практичні аспекти розгляду судом справ про визнання фізичної особи недієздатною. *Юридичний вісник*. 2015. № 1. С. 48-53.

23. Дяченко С. В., Пажетнова І. О. Судова практика розгляду спорів про невідповідність правочинів вимогам законодавства. *Форум права*. 2017. № 3. С. 40–46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index

24. Карпенко М. І., Соловійова А. М. Проблема агресивної поведінки та насильства під час примушування до виконання цивільного правочину. *Юридична наука*. 2017. № 7. С. 143-150.

25. Кубко Є. Б. Виконання рішень ЄСПЛ: регресні позови, аналогія закону та аналогія права. *Правова держава*. 2018. Вип. 29. С. 35-44.

26. Кравцов С. О. Засоби захисту інтересів відповідача від пред'явленого позову: цивільно-процесуальний аспект. *Соціально-гуманітарний вісник*. 2018. Вип. 20-21. С. 109-112.

27. Курило М. П. До питання про сутність позову та позовної форми захисту права. *Судова апеляція*. К. : Юридична думка, 2016. № 1. С. 76–84.

28. Кирдан Б. В. Види позовів щодо захисту прав автора в порядку цивільного судочинства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія : Юридичні науки. 2015. Вип. 6(1). С. 79-81.

29. Луць В. В. Інститут договору в цивільному праві України. *Право України*. 2014. № 2. С. 25-33.

30. Луць В. В. Строки (терміни) у механізмі правового регулювання цивільних відносин. *Приватне право і підприємництво*. 2019. Вип. 19. С. 87-92.

31. Лимарь І. В. Конституційні засади юрисдикції цивільних судів. Теорія і практика правознавства. 2017. Вип. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2017_1_6.
32. Майка Н. Односторонній правочин, як підстава виникнення речових прав на чуже нерухоме майно. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. Вип. 2. С. 133-137.
33. Міщенко М. В. Вчинення правочинів малолітніми особами за межами їх цивільної дієздатності. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія : Юридичні науки. - 2015. - Вип. 4(1). - С. 114-117.
34. Пастернак В. М. Дотримання форми правочину як умова його дійсності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Юриспруденція. 2015. Вип. 16(2). С. 15-17.
35. Петровський А. В. Процесуальні дії суду під час підготовки до судового розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними: окремі аспекти SCIENTIA VINCEMUS! Наукою переможемо! : Друга міжнар. наук.-практ. конф. «Нотаріат, адвокатура, суд, виконавче провадження: актуальні проблеми», присвяч. 5-річчю створення кафедри нотаріального та виконавчого процесу і адвокатури Київського національного університету імені Тараса Шевченка / [редкол. : Фурса С. Я., Дерій О. О., Нікітюк О. М.]. К. : ЦУЛ, 2016. С. 295–298.
36. Петров О. С. Електронно-цифровий підпис як механізм електронної взаємодії держави з фізичними та юридичними особами. *Інформаційна безпека*. 2013. № 2. С. 117-122.
37. Патинка Ю. О. Правові проблеми укладення договору купівлі-продажу з використанням мережі Інтернет. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. Вип. 3. С. 53-56.
38. Ромащенко І.О. Зміна та припинення цивільного правовідношення як способи захисту цивільних прав : монографія . Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Правова єдність; Алерта, 2016. 240 с.
39. Романюк В. А. Позовна давність у цивільному праві європейських країн. *Альманах міжнародного права*. 2017. Вип. 18. С. 129-136.
40. Романюк В. А. Особливості застосування позовної давності та її вплив на суб'єктивне право особи. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія : Юридичні науки. 2018. Т. 29(68), № 1. С. 43-47.
41. Самілик Л. О., Овдієнко О. О. Розвиток судової практики як джерела права в Україні та перспективи застосування у цивільному процесі. *Приватне та публічне право*. 2018. № 2. С. 58-61.
42. Чорна Ж. Л. Окремі питання встановлення опіки над фізичними особами. *Університетські наукові записки*. 2011. № 2. С. 120-125.
43. Чурпіта Г. В. Співвідношення способів судового захисту сімейних і цивільних прав та інтересів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. № 34. Том 1. Серія «Право». С. 125–128.
44. Чурпіта Г. В. Новели окремого провадження. *Право України*. 2018. № 10. С. 147-159.

45. Чурпіта Г. В. Встановлення судом факту народження особи в певний час, у тому числі на тимчасово окупованій території України. SCIENCIA VINCEMUS! Наукою переможемо!: Друга міжнар. наук.-практ. конф. «Нотаріат, адвокатура, суд, виконавче провадження: актуальні проблеми», присвяч. 5-річчю створення кафедри нотаріального та виконавчого процесу і адвокатури Київського національного університету імені Тараса Шевченка / [редкол. : Фурса С. Я., Дерій О. О., Нікітюк О. М.]. К.: ЦУЛ, 2016. С. 313–314.

46. Чурпіта Г. В. Деякі новели інституту окремого провадження у ЦПК України. Актуальні питання та перспективи рекодифікації цивілістичного законодавства України: матеріали наук.-теорет. круглого столу (Київ, 16 квітня 2021 року). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 14–24.

47. Чурпіта Г. В. Застосування судом норм Конституції та цивільного законодавства України з метою захисту сімейних прав та інтересів. Реалізація норм Конституції України у цивільних та інших приватно-правових відносинах: проблеми теорії і практики. Матеріали Міжвузівського науково-теоретичного круглого столу, присвяченого 25-й річниці Конституції України (Київ, 22 червня 2021 р.). Київ, 2021. С. 88–92.

48. Чурпіта Г. В. Деякі аспекти судового захисту сімейних прав та інтересів. Вісник Національної академії правових наук України. 2020. № 1. С. 71–83.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon1.rada.gov.ua> – Законодавство України
2. <http://rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України
3. <http://www.president.gov.ua/> - Президент України
4. <http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал (Кабінет Міністрів України)
5. <http://www.minjust.gov.ua> – Міністерство юстиції України
6. <http://court.gov.ua/> - Судова влада України
7. <https://unba.org.ua/> - Національна асоціація адвокатів України
8. <http://npu.ua> – Нотаріальна палата України
9. <http://www.ccu.gov.ua/> - Конституційний суд України
10. <http://reestr.court.gov.ua/> - Єдиний державний реєстр судових рішень
11. <https://hcj.gov.ua/> - Вища рада правосуддя
12. <https://www.lawportal.com.ua/> - Юридичний портал України
13. <http://ukr-pravo.at.ua/> - Правовий портал
14. <http://nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
15. http://irbis-nbuv.gov.ua/info_law.html - Юридичні інформаційні ресурси
16. <http://elar.naiu.kiev.ua> – Електронний репозитарій Національної академії внутрішніх справ

